

Vlaams
Parlement

ingediend op **1654** (2017-2018) – Nr. 2
13 november 2018 (2018-2019)

Verslag van de hoorzittingen

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Johan Danen

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009,
wat betreft de uitrol van digitale meters
en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5
van hetzelfde decreet

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Orry Van de Wauwer;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Documenten in het dossier:

1654 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Addendum

INHOUD

I.	Hoorzitting van 17 oktober 2018	4
1.	Inleidende uiteenzettingen	4
1.1.	Uiteenzetting van Flux50	4
1.2.	Uiteenzetting van Agoria.....	6
1.3.	Uiteenzetting van Test Aankoop.....	8
1.4.	Uiteenzetting van Vereniging ElektroHypersensitiviteit Vlaanderen	11
2.	Vragen en opmerkingen van de leden	13
2.1.	Tussenkost van Hermes Sanctorum-Vandevoorde	13
2.2.	Tussenkost van Johan Danen.....	13
2.3.	Tussenkost van Wilfried Vandaele	14
2.4.	Tussenkost van Robrecht Bothuyne	14
3.	Antwoorden van de sprekers	14
3.1.	Flux50.....	14
3.2.	Agoria	15
3.3.	Test Aankoop	16
3.4.	Vereniging ElektroHypersensitiviteit Vlaanderen	17
4.	Aansluitende vragen en antwoorden	17
II.	Hoorzitting van 24 oktober 2018	18
1.	Inleidende uiteenzettingen	18
1.1.	Uiteenzetting van Organisatie voor Duurzame Energie.....	18
1.2.	Uiteenzetting van 3E	20
1.3.	Uiteenzetting van FEBEG	23
1.4.	Uiteenzetting van Fluvius.....	25
1.5.	Uiteenzetting van de VREG	28
2.	Vragen en opmerkingen van de leden	30
2.1.	Tussenkost van Andries Gryffroy.....	30
2.2.	Tussenkost van Rob Beenders	31
2.3.	Tussenkost van Johan Danen.....	31
2.4.	Tussenkost van Robrecht Bothuyne.....	32
2.5.	Tussenkost van Bart Nevens.....	32
3.	Antwoorden van de sprekers	32
3.1.	Organisatie Duurzame Energie	32
3.2.	3E.....	33
3.3.	FEBEG.....	33
3.4.	Fluvius	34
3.5.	VREG	35
4.	Aansluitende vragen en antwoorden	37
	Gebruikte afkortingen	39
	Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn hield op 17 en 24 oktober 2018 hoorzittingen over het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5 van hetzelfde decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1654/1). De uitrol van de digitale meters was initieel voorzien vanaf 1 januari 2019. Daags voor de hoorzitting van 24 oktober maakte minister Bart Tommelein bekend dat die uitrol met zes maanden zou worden uitgesteld omdat het bedrijf dat de aanbesteding binnenhaalde de meters niet op tijd kan leveren. Ook de plaatsing van de digitale meters bij mensen met zonnepanelen, oorspronkelijk een prioritaire doelgroep, werd on hold gezet.

De door de sprekers gebruikte presentaties evenals het advies dat de VREG naar aanleiding van deze hoorzitting uitbracht, zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Hoorzitting van 17 oktober 2018

1. Inleidende uiteenzettingen

1.1. Uiteenzetting van Flux50

Frederik Loeckx legt uit dat Flux50 150 energiegerelateerde bedrijven verenigt onder meer om innovatieve toepassingen in de markt te zetten, wat de organisatie tot een van de speerpuntclusters in Vlaanderen maakt. De drijfveer is eerder economisch dan ecologisch van aard. Dat neemt niet weg dat in de energiewereld beide hand in hand gaan. De sector heeft ook al aangetoond dat hij zijn CO₂-uitstoot kan beperken. Leden zijn de grote concerns zoals AGT, GE, Siemens, Bam-Belgium, Proximus, KBC, maar ook kleinere als Thermovault en Enervalis.

Vorig jaar gestart, zijn er ondertussen een vijftientigtal projecten/haalbaarheidsstudies in portfolio, voornamelijk gericht op het aftasten van businesscases. Een van de focuspunten is de Energy Cloud, datagerelateerde toepassingen waaronder de digitale meter. De algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de bescherming van de privacy zijn daarbij belangrijke voorwaarden. Vorig jaar deed Flux50 vooral kleinschalige haalbaarheidsstudies, maar dit jaar vond een opschaling plaats waarbij de organisatie erin geslaagd is 35 miljoen euro bij het bedrijfsleven te mobiliseren voor innovatieve oplossingen in het energiesysteem. Aan de Vlaamse overheid wordt daarvoor een cofinanciering gevraagd van om en bij de 15 miljoen euro.

Een aantal van de projecten gaat over de digitale meter, andere over de local energy communities, die leverzekerheid moeten garanderen zowel bij grootschalige centrale productie en kleinschalige decentrale productie. Om de stabiliteit van het net te garanderen bij kleinschalige decentrale productie is de digitale meter nodig.

Flux50 heeft een viertal werkgroepen waarvan er één draait om big data. De bevindingen van die werkgroep zal de spreker vandaag presenteren. Flux50 is lid van de begeleidingscommissie van de digitale meter en heeft als één van de eerste organisaties toegang gekregen tot de specificaties van de P1- en S1-poort van de digitale meter. Die meter is al digitaal en kan slim gemaakt worden. Voornoemde poorten maken het mogelijk externe applicaties in te pluggen en zo 'intelligentie' toe te voegen. Die intelligente toepassingen worden ontwikkeld door privébedrijven. In samenwerking met Eandis en Infrax, nu Fluvius, kregen zijn leden vrij snel inzage in de informatie over de poorten zodat ze bij de ontwikke-

ling van applicaties daarmee rekening kunnen houden. Een tiental bedrijven, verspreid over de volledige waardeketen van de digitale meter, alsook Volta, de sectorfederatie van installatiebedrijven en Thomas More Hogeschool, Homelab, EnergyVille, IMEC, zijn daarmee aan de slag gegaan. Voorts wordt bekeken hoe kleinschalige lokale producenten kunnen samenwerken via coöperatieven of andere investeringsvehikels. Dat is niet altijd eenvoudig daar de normen, bijvoorbeeld 220 volt en 50 hertz, afgestemd zijn op grote producenten.

Voor de P1-poort moet voldoende inzicht verschaffen in de lokale productie om, als de Europese regelgeving omgezet is in Vlaamse, klaar te zijn met slimme vervolgtechnologie. Momenteel beoordeelt het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen een projectaanvraag van Flux50 waarbij vijftientig partijen en de vijf Vlaamse universiteiten dat samen willen bestuderen. Op kortere termijn zijn er andere proposities om inzicht te geven in verbruik, inclusief sluimerverbruik: een dashboard met predictie van productie, injectie en consumptie; een detectiesysteem voor grootverbruikers en abnormale verbruikspatronen; een systeem van homeloadbalancing voor woningen waar elektrische wagens opgeladen worden of voor appartementen.

Voorts denkt Flux50 erover een hackathon of thinkathon te organiseren om partners, ook studenten, op de hoogte te brengen van de laatste ontwikkelingen zodat ze applicaties ervoor kunnen ontwikkelen. Er lopen ook gesprekken met het Vlaams Energieagentschap en het Departement Omgeving over een algemene informatiecampagne over applicaties op de P1- en S1-poort. Flux50 nam al contact met Nederland dat al beschikt over een informatiewebstek. In Brussel wordt gestart met de uitrol van de digitale meter. Kortom, er wordt contact gezocht met binnenlandse en buitenlandse actoren die met hetzelfde bezig zijn. Zo wil Flux50 ervoor zorgen dat de acties niet naast elkaar verlopen en er bijvoorbeeld slechts één platform komt voor de digitale meter.

Het is de bedoeling dat de website gebruikers inzicht geeft in hun energieverbruik, onder meer door een vergelijking mogelijk te maken met soortgelijke gebruikers. Samen met het Vlaams Energieagentschap wordt nu nagegaan of het mogelijk is de EPC/EPB-woningpasdatabank te koppelen aan de realtimeverbruikersgegevens. Vlaanderen heeft ervoor gekozen de gegevens dagelijks door te sturen naar een centraal clearing house, allicht Atrias. Voor die dagelijkse gegevenstransfer is de P1-poort onontbeerlijk. In Nederland wil men de gegevens per 15 minuten doorgeven en ontwikkelt men daarvoor een virtuele P4-poort.

Flux50 acht dergelijke website ook nodig om een draagvlak te creëren. De spreker illustreert dat met informatie uit de proefprojecten over de digitale meter in Hombeek en Leest, die ondertussen al vijf jaar geleden gestart zijn. Daar blijkt dat mensen vooral uit financiële motieven interesse hebben en niet zozeer om energie te sparen. De spreker merkt voorts op dat niet het hele systeem slim moet zijn. Studies uit Zweden tonen aan dat een energiesysteem dat voor 5 percent slim is, voldoende flexibiliteit biedt om het energiesysteem stabiel te houden. Uiteraard is vanuit energie-efficiëntieoogpunt meer inzicht in de gebruiksgegevens te verkiezen, voor de gebruiker zelf maar zeker voor de applicaties.

De industrie is er eigenlijk klaar voor: de applicaties zijn ontwikkeld en worden momenteel getest op de twee bestaande exemplaren van de digitale meter. Terugdraaiende meters zullen overbodig zijn. Dat zal kunnen aangepast worden in de formules. Zo gewenst, kan er wel een display zijn op de digitale meter die aangeeft dat er teruggedraaid wordt, maar dat is dan niet meer dan een cosmetische ingreep om de gebruikersacceptatie te bevorderen. Het parlement beslist hoe het moet, de industrie kan het zonder problemen uitvoeren, maar

heeft daarvoor wel wat testtijd nodig. Wat voorts nodig is, is een beslissing zodat burgers en bedrijven een investeringszekerheid hebben.

Een belangrijk risico bij een uitblijvende beslissing is dat de groei in bijkomende capaciteit aan zonne-energie afneemt. De Vlaamse bijdrage aan het nationaal klimaat- en energieplan vergt een aanzienlijk groeipad voor alle vormen van hernieuwbare energie. Zonne-energie zou eigenlijk elk jaar moeten verdubbelen maar zonder investeringszekerheid zal dat niet gehaald worden.

Ook bij nieuwe aansluitingen zal er een digitale meter geplaatst worden en is investeringszekerheid van belang. Volgens het Vlaams Energieagentschap kiest immers 87 percent van de bouwheren van een nieuwe woning voor hernieuwbare energie en niet voor een strengere E-peil-eis. Voor meer dan 60 percent van hen is dat enkel door zonnepanelen. Bij in totaal ongeveer 85 percent zijn zonnepanelen één van de energieleveranciers.

Flux50 acht een level playing field noodzakelijk: wie een digitale meter installeert, moet dezelfde tariefstructuur en compensatieregeling krijgen als wie al jaren zonnepanelen heeft. Om discussies te vermijden is het dus best voorlopig de huidige compensatieregeling te behouden. Eens de digitale meter over drie jaar bij alle prosumenten geïnstalleerd is, kan de kostenreflectiviteit van het systeem het leidende principe van een nieuwe tariefstructuur worden. Dat is meteen conform de Europese richtlijnen.

Een slimmer tariefsysteem kan ook congestie op het net vermijden en aanzetten tot zelfconsumptie. Volgens berekeningen zou vanaf 28 percent zelfconsumptie het nieuwe systeem op dagbasis met een soort terugdraaiende teller een hoger rendement geven, wat meteen helpt om de congestie op het net te beperken. Hoe meer zonne-energie aangekoppeld wordt, hoe groter de kans op congestie en op overspanning. Nu wordt congestie opgelost door de laatste op het transformatorstation af te schakelen, wat niet alleen betekent dat er minder zonne-energie aangewend wordt maar ook dat altijd dezelfde de pineut is, namelijk wie zich het verst van het transformatorstation bevindt. Een digitale meter zou het mogelijk maken flexibiliteit in dat systeem te brengen en door lokale opslag de zonne-energie beter benutten. Het tariefsysteem kan daar dan ook best aan aangepast worden.

1.2. Uiteenzetting van Agoria

Stand van zaken in Europa

Agoria, de sectorfederatie van de technologie, zal de parlementsleden enkele redenen geven om het ontwerp te steunen, aldus *Ruth Lambrechts*. Agoria was van bij het begin voor een zo eenvoudig en standaard mogelijke digitale meter zodat de andere toepassingen gemakkelijk door bedrijven kunnen ontwikkeld en verkocht worden. In het Europese kader wordt de rol van de consument meer en meer benadrukt, niet om hem te pampieren met steunmaatregelen maar net om hem te activeren opdat hij een gelijkaardige rol speelt als andere marktpartijen. Europa wil dus digitale meters, maar ook andere maatregelen zoals lokale netwerken (microgrids) Met een kaart toont ze welke landen in Europa al een slimme meter hebben ingevoerd of dat kortelings zullen doen.

Waarom digitale meters noodzakelijk zijn

Digitale meters zijn vooreerst nodig om de transitie naar een duurzame energievoorziening te versnellen. Vlaanderen zet in op periodieke (intermittente) energiebronnen als wind en zon, waarvoor stockage een troef zou zijn. De digitale meter is daarvoor een eerste stap. De digitale meter zal voorts door de

verbruiksmonitoring energiebeheerssystemen mogelijk maken zodat bedrijven en burgers zelf hun efficiëntie kunnen verbeteren. Voor Agoria zit het grootste potentieel om de CO₂-uitstoot terug te dringen echter in de elektrificatie van het vervoer en de verwarming van gebouwen door warmtepompen. Op dit moment is het netwerk niet afgestemd op een toename daarvan. Een volgende argument voor de meter is de bevoorradingszekerheid. Er zijn al heel wat instrumenten, van Elia, van bedrijven, die flexibiliteit mogelijk maken. Agoria vindt dat ook burgers daaraan moeten kunnen deelnemen. De Federale Regering is nu op zoek naar enkele honderden megawatt afschakelpotentieel. Met de digitale meter zou dat er zijn. Ook volgens de Europese regels moet de consument dezelfde rechten en mogelijkheden hebben als bedrijven, maar dat kan nog niet omdat er nog niet voldoende kan worden gemeten.

Een digitale meter zou om en bij de 15 euro per jaar kosten. Een gezin dat 3,5 MWh verbruikt zou dat al gecompenseerd hebben door een kleine verbruiksverschuiving van piek naar dal met een prijsverschil van 4,5 euro/MWh. Ter vergelijking, het huidige verschil tussen dag- en nachttarief bedraagt meer dan 25 euro/MWh. Kortom, er is niet zoveel flexibiliteit van een gezin nodig om de kostprijs te compenseren. Zeker als de prijzen evolueren zoals gevreesd, kan een gezin met een digitale meter heel wat uitsparen. De VREG heeft de maatschappelijke baten op middellange termijn berekend. Daarbij is er geen rekening gehouden met de spontane respons van gezinnen, maar enkel met de expliciete vraag, dus acties op vraag van een bepaalde partij. Agoria gelooft erg in het pricebased vraagbeheer. De Franse netbeheerder Enedis meldt daarenboven dat de digitale meter sneller terugverdiend is dan verwacht door een betere spanningskwaliteit, een betere detectie van storingen enzovoort.

Boodschappen voor beleidsmakers

De gegevens die digitale meters opleveren, kunnen van pas komen bij andere beleidsmaatregelen aangaande energieprestatiecertificaat, renovatie, wonen, verdeling van lasten tussen huurder en verhuurder enzovoort. De digitale meter past ook in de algemene digitalisering van de maatschappij. Daarop inspelen is goed voor de werkgelegenheid en de innovatie van de bedrijven.

Het decreet op de digitale meters volstaat niet om de doelstellingen te bereiken. Voor Agoria is het wezenlijk dat de data, eventueel geaggregeerd, ter beschikking komen van derde partijen. Agoria wil het debat over de digitale meter niet verengd zien tot de discussie over hoe de terugdraaiende teller gecompenseerd wordt. Momenteel wordt het net vaak gebruikt als een gratis batterij, dat moet veranderen. De Europese richtlijn zegt trouwens dat de prosumenten de werkelijke kost voor het dubbel gebruik van het net moeten vergoeden. Bedrijven op middenspanning moeten overschotten al kwijtraken aan de markt. Het is volgens de spreker niet meer dan normaal dat voor gezinnen, kantoren en grootindustrie dezelfde regeling geldt. Agoria dringt erop aan dat de VREG het Atrias-platform zo snel mogelijk realiseert.

Ze vraagt de beleidsmakers ook de leveranciers aan te moedigen tot een slimme tariefstructuur met prijssignalen. Agoria is voorstander van een tariefstructuur die klanten aanmoedigt om in dalmomenten te consumeren, een zogenaamd time-of-usemodel. Bepaalde leveranciers bieden al zogenaamde Belpex-contracten aan, maar opdat de klant daar financieel voordeel bij heeft is de digitale meter nodig.

Kortom, Agoria vindt de tijd rijp voor een snelle en volledige uitrol van de digitale meter zodat de markt van applicaties en opslag kan groeien. De technologische mogelijkheden zijn er, maar bedrijven hebben de zekerheid van een brede

afzetmarkt nodig om ze te operationaliseren. Een veralgemening van de digitale meters zal het gebruik en het netbeheer ook efficiënter maken.

1.3. Uiteenzetting van Test Aankoop

Jordi Van Paemel stelt Test Aankoop voor als non-profitorganisatie die ijvert voor consumentenbescherming. De organisatie leeft van de bijdragen van haar ongeveer 320.000 leden en krijgt geen subsidies noch reclame-inkomsten. Ze is geassocieerd met consumentenorganisaties in andere landen zoals Altroconsumo in Italië, OCU in Spanje, DECO in Portugal, Proteste in Brazilië. Test Aankoop is zich ervan bewust dat de digitale meter een belangrijke schakel vormt in de transitie naar meer hernieuwbare energie die decentraal geproduceerd wordt. Het meten van de energiestromen is essentieel is om bevoorradingszekerheid te garanderen.

Maatschappelijke draagvlak

Test Aankoop is niet tegen de digitale meter, maar in het debat is de consument te weinig gehoord en te weinig centraal geplaatst. De voordelen voor de sector, netbeheerders en leveranciers, zijn duidelijk, maar voor de doorsneeconsument zijn ze dat beduidend minder. Zij zien niet in waarom het nodig is de wasmachine van op afstand aan te zetten als de stroom goedkoop is, terwijl er al een nachttarief is. De scepsis bij de consument is groot. De VREG heeft de meter begroot op ongeveer 27 euro per jaar per consument, maar dan is het databeheer nog niet in rekening gebracht. Daarbij komt nog dat de prijs nu al heel gevoelig ligt: 27 euro is er teveel aan. De VREG heeft het over 440 miljoen euro maatschappelijke baten, maar mensen willen weten wat hun profijt is. Voor een maatschappelijk draagvlak is de steun van de consument broodnodig.

Kosten

Simon November wijst erop dat de betaalbaarheid van de energiefactuur al jaren een belangrijk strijdpunt is voor Test Aankoop. Test Aankoop maakt zich dus eerst en vooral zorgen over de impact op de factuur van de consument. Elke prijsverhoging is er eentje te veel in een situatie met een immer stijgende energiefactuur, waarbij de Vlaamse elektriciteitsfactuur in Europa ondertussen enkel Duitsland nog moet laten voorgaan; waarbij ondertussen maar liefst één op vijf gezinnen geconfronteerd wordt met één of andere vorm van energiearmoede; waarbij het aantal opgestarte afbetalingsplannen bij energieleveranciers in 2017 met 20 percent de lucht inschoot volgens cijfers van de VREG, nadat het eerder in 2016 ook al met 25 percent steeg; waarbij er niet meteen zicht op beterschap is, nu de energiecomponent de voorbije maanden fors duurder is geworden ten gevolge van de stijgende internationale gasprijzen, de duurdere CO₂-emissierechten en het mogelijke stroomtekort in eigen land. En ondanks de belofte dat de factuur niet zou stijgen door de invoer van de digitale meter, is het duidelijk dat er wel degelijk een impact zal zijn op de distributienettarieven.

De vraag is hoe groot die impact zal zijn. De VREG gaat in zijn meest recente actualisatie van de kosten-batenanalyse uit van een stijging van 15 euro bij een gemiddeld elektriciteitsverbruik en 12 euro bij een gemiddeld gasverbruik. De kosten-batenanalyse gaat uit van een uitrol over een periode van twintig jaar, terwijl door de Vlaamse Regering blijkbaar vijftien jaar als uitgangspunt wordt genomen. Nochtans tonen eerdere analyses van de VREG aan dat een kortere uitrol een hogere kost met zich meebrengt. Daarbij komt nog dat de kost van de uitrol van de digitale meter in andere Europese landen zoals Frankrijk en Italië ruim onderschat werd.

Daarnaast worden de meerkosten ten gevolge van de vertraging van de invoering van het softwareplatform Atrias nog niet in rekening genomen. Die kosten kunnen niet worden doorgerekend in de huidige distributienettarieven die tot 2020 vastliggen. Het risico is echter reëel dat de impact pas bekend zal zijn bij de volgende regulatoire periode vanaf 2021. Ook is het niet duidelijk of de kosten verbonden aan de databeheerder, reeds in rekening werden gebracht.

Gelet op het feit dat de grootste baten aan andere partijen toegekend worden en de besparingsvoordelen voor doorsneeconsumenten met een gemiddeld verbruik uitermate beperkt zijn, lijkt het Test Aankoop logisch dat de factuur van de consument daardoor niet mag stijgen. Integendeel, de factuur zou net moeten dalen doordat de kostenbesparingen van de netbeheerders reflecteren in een daling van de distributienettarieven.

De belofte dat de consument zal genieten van een lagere factuur door de mogelijke energiebesparing, dient bovendien met een korrel zout te worden genomen aangezien het verwachte besparingspotentieel heel beperkt is. Studies spreken van een besparingspotentieel van 0 tot maximaal 4 percent. Bovendien hangt de verwachte besparing ook grotendeels samen met de manier waarop feedback wordt gegeven aan de consument over zijn energieverbruik. Dit zal gebeuren onder de vorm van slimme toepassingen of energieverbruikstools die door de markt zullen worden ontwikkeld. De digitale meter zal met andere woorden pas een slimme meter worden wanneer de consument daar de middelen toe heeft of daarin geïnteresseerd is. In Nederland, waar de extra toepassingen eveneens worden overgelaten aan de markt, blijkt een beperkt deel van de consumenten zich een dergelijk systeem aan te schaffen: in 2017 slechts 18 percent van de gezinnen.

Mogelijkheid tot opt-out

Een ander essentiële kritiek is dat opt-out niet mogelijk is. Het ontwerp van decreet bepaalt dat het weigeren van de plaatsing van een digitale meter een grond is tot afsluiting. Test Aankoop heeft zich al uitgesproken voor het recht om de installatie van een digitale meter te weigeren, zoals in Nederland of het Verenigd Koninkrijk het geval is. In deze landen kan men ervoor kiezen om de bestaande analoge meter te behouden. Zij tonen aan dat het perfect mogelijk is om de oude analoge meters te laten bestaan samen met de nieuwe digitale meter. Als de analoge meter afgekeurd is en moet vervangen worden, krijgt men een digitale meter die niet vanop afstand uit te lezen is. In Nederland koos in 2017 11 percent van de particulieren ervoor de plaatsing van de digitale meter te weigeren en 2 percent liet de meter na plaatsing administratief uitzetten.

Test Aankoop betreurt dat de kosten en baten van een opt-outs scenario niet verder bestudeerd zijn. De verantwoordelijke minister van Energie is geen voorstander van twee systemen naast elkaar. Nochtans zou het maatschappelijke draagvlak voor de digitale meter, wat op dit moment ontbreekt doordat consumenten het gevoel hebben de meter opgedrongen te krijgen, kunnen verhogen door een opt-out. De spreker refereert aan het gezamenlijke advies van de SERV en de Minaraad van 2 oktober 2017, waarbij zij eveneens hun vraag herhaalden om een opt-outs scenario te onderzoeken waarbij gebruikers het recht krijgen om de digitale meter te weigeren of om de communicatiefuncties te laten uitschakelen. Volgens de SERV kan een opt-out de maatschappelijke aanvaarding van digitale meters verhogen en een antwoord bieden op de bezwaren van verbruikers inzake veiligheid, privacy, straling. Een opt-out respecteert ook het belang dat veel gebruikers hechten aan autonomie. Volgens de SERV willen ze zelf kiezen om al dan niet mee te stappen in de nieuwe tendensen zoals de activering van de consument, demand response, time of use pricing, dynamic pricing enzovoort. Een opt-out kan ook opvolgingskosten verminderen,

operationeel, administratief en juridisch, van dossiers waar meterweigeraars hardnekkig 'niet thuis' geven. Test Aankoop sluit zich bij dat advies aan.

In het ontwerp van decreet staat dat de netbeheerder de toevoer van elektriciteit of aardgas kan afsluiten bij de consument, indien die weigert om de netbeheerder de toegang te verlenen om de digitale meter te plaatsen. Bovendien zal de netbeheerder geen advies meer moeten inwinnen bij de lokale adviescommissie. Wie weigert om een digitale meter te laten plaatsen, bijvoorbeeld om gezondheidsredenen, zal door de netbeheerder dus zonder meer van het net kunnen worden afgesloten. Dat is voor Test Aankoop uiteraard een brug te ver.

Daarnaast rijst de vraag waarom wordt gekozen voor een algemene uitrol. Hoewel er in het ontwerp van decreet een aantal prioritaire doelgroepen worden gedefinieerd die met voorrang een digitale meter zullen krijgen, is de algemene uitrol de bedoeling. Duitsland en dichterbij huis Wallonië focussen op residentiële grootverbruikers met een jaarlijks verbruik van minstens 6000 kWh, waar de baten uiteraard groter kunnen zijn dan bij een doorsneeconsument.

Prosumenten

Test Aankoop kaart voorts de onduidelijke situatie voor prosumenten aan. Bestaande en nieuwe prosumenten behoren, net als nieuwbouwers, tot de prioritaire doelgroepen waarbij vanaf 2019 een digitale meter zal worden geïnstalleerd. Tot op dit moment blijft het echter een groot vraagteken hoe de compensatieregeling vanaf 2019 zal worden georganiseerd. De bevoegde minister maakte zich meermaals sterk dat wie voor 2021 zonnepanelen plaatst, ook met de digitale meter gedurende 15 jaar het voordeel van de terugdraaiende teller blijft behouden. Die belofte staat nu ter discussie aangezien de nettarieven onder de bevoegdheid van de VREG vallen en een aantal heffingen federale materie zijn. De VREG gaat er dan ook van uit dat de digitale teller niet meer zal terugdraaien voor het onderdeel distributienettarieven. In dat geval zullen de nettarieven berekend worden op basis van de bruto-afname maar zou het prosumententarief wel wegvallen. De vraag is nog maar of de nieuwe regeling voor iedere prosument financieel even interessant zal zijn als de terugdraaiende teller.

Op dit moment is er dus nog geen duidelijkheid over hoe de compensatieregeling er zal uitzien vanaf 2019. Wie zonnepanelen wil plaatsen binnen de volgende twee maanden en verplicht wordt een digitale meter te installeren, heeft dus het gissen naar de rendabiliteit van zijn investering. De onduidelijkheid is bijzonder nefast voor het zorgvuldig herstelde vertrouwen van de consument in zonne-energie, en, gelet op de enorme energie-uitdagingen, zeer ongewenst. Daarnaast is het ook nefast voor het al broze vertrouwen van de consument in de digitale meter. En eigenlijk hadden de vragen die nu opduiken al lang uitgeklaard moeten zijn. De minister zei al meermaals de scepsis bij de consument over de digitale meter te willen wegnemen door hem zo goed mogelijk te informeren, maar doordat losse eindjes blijven opduiken, is het effect tegengesteld.

Test Aankoop vraagt dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt over hoe het compensatiemechanisme er vanaf 2019 zal uitzien, zowel voor bestaande als nieuwe prosumenten. Als blijkt dat de eerdere belofte om het volledige voordeel van de terugdraaiende teller te garanderen voor 15 jaar niet kan ingelost worden, dient er een alternatief te worden voorgesteld dat minstens even interessant is, dus zonder negatieve impact op de rendabiliteit. Zo lang er geen duidelijkheid bestaat over het compensatiemechanisme, moet de digitale meter uitgesteld te worden, op zijn minst voor de prosumenten. Daarnaast is het evenmin duidelijk hoe de nieuwe compensatieregeling vanaf 2021 er zal uitzien.

Varia

Jordi Van Paemel overloopt enkele vragen waar Test Aankoop nog mee zit. In artikel 34 van het ontwerp wordt de invoering bij prioritaire groepen bepaald, maar hoe zit het met de timing voor de andere consumenten? Hoe zal ervoor gezorgd worden dat de slimme toepassingen blijven werken als de consument op een andere leverancier overstapt? Omdat leveranciers extra diensten aanbieden, zoals het onderhoud van een gasketel, is het nu al moeilijker om te vergelijken. De slimme meter en de slimme toepassingen zullen dat alleen maar nog meer bemoeilijken.

Met de dynamische tarieven zullen de prijzen schommelen in functie van het aanbod aan energie op elk moment. Ook dat zal vergelijkbaarheid en transparantie verminderen. De grote piek in het verbruik is rond 18 uur, maar niet iedere consument kan zijn verbruik verleggen naar een ander moment van de dag, waardoor er ook een overschot zal zijn op bepaalde momenten. Batterijen kunnen soelaas bieden, maar staan in de kinderschoenen en zijn bijzonder duur.

Afsluitend benadrukt Test Aankoop dat het niet wil dat de consument voor een voldongen feit wordt gesteld en achteraf de rekening gepresenteerd krijgt. De klant moet altijd kunnen weigeren om financiële, gezondheids- of privacyredenen. De consument is een noodzakelijke schakel in het publieke draagvlak dat nodig is om de meter in te voeren. Voorbeelden uit het buitenland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk tonen aan dat het perfect mogelijk is om de oude analoge meters te laten bestaan met de nieuwe digitale meter. De maatschappelijke baten zijn zeer algemeen berekend. Een consument wil weten hoe de digitale meter zijn factuur zal beïnvloeden. Applicaties, slimme toestellen, elektrische wagens, thuisbatterijen staan nog in de kinderschoenen. Kortom, het geheel is voor de consument niet concreet genoeg.

1.4. Uiteenzetting van Vereniging ElektroHypersensitiviteit Vlaanderen

Marleen Verbruggen zegt dat de VEHS een vereniging van lotgenoten is, namelijk mensen die elektrohypersensitief zijn. De vereniging bestaat sinds maart 2016. Voor meer informatie kunnen de parlementsleden terecht op de website www.vehs.be. De vereniging streeft in eerste instantie naar de erkenning van de aandoening in Vlaanderen en België. In sommige andere landen is die er. Ze legt zich toe op informatie en bewustmaking en ijvert voor witte (of stralingsvrije) zones. De vereniging heeft geen economische belangen. EHS is een wereldwijd probleem en in alle landen ontstaan verenigingen van patiënten.

De vereniging is zich bewust van de klimaatopwarming en staat achter strenge klimaatdoelstellingen en het Vlaamse Energieplan 2021-2030, met het streven naar energie-efficiëntie, de hernieuwbare energie, slimme netten, flexibiliteit, de energietransitie. De VEHS is dus niet tegen technologische vooruitgang, is voor digitalisering maar dan met veilige, gezonde en duurzame technologie.

Problematiek EHS

Mensen met EHS zijn hypergevoelig voor elektromagnetische straling of velden. Volgens een folder van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid is het een 'geheel van lichamelijke klachten die mensen spontaan toeschrijven aan de blootstelling aan elektromagnetische velden'. De klachten zijn slaapproblemen, hoofdpijn, irritatie, stress, nervositeit, vermoeidheid, tekort aan energie, concentratie- en geheugenproblemen (tot het volledig uitvallen van alle functies toe), duizeligheid, hartkloppingen enzovoort. Elke patiënt vertoont heel wat symptomen, zij het dat deze verschillen van persoon tot persoon. De symptomen doen zich voor bij meetwaarden ver onder de huidige blootstellingsnormen.

De aandoening kent verschillende gradaties: sommigen ondervinden slechts lichte hinder, anderen kunnen niet meer functioneren. De tijd tussen de blootstelling en het optreden van de klachten verschilt (onmiddellijk of met vertraging), alsook de hevigheid van de symptomen en de periode die nodig is om te herstellen. Het kan leiden tot een sterke vermindering van de cognitieve en fysieke prestaties, een gedeeltelijke of volledige werkonbekwaamheid, slechte studieresultaten of zelfs moeten stopzetten van studies. Mentaal is de belasting groot daar de aandoening niet erkend en bekend is, ook niet bij dokters en verplegers. Dat leidt tot isolatie en onbegrip. Patiënten moeten constant zoeken naar stralingsvrije plaatsen en toestellen. Op de meeste openbare plaatsen kunnen ze het niet uithouden. Heel wat patiënten zijn aan hun woning gekluisterd. Tot nog toe is er geen effectieve behandeling, het blijft bij adviezen over gezonde levensstijl. De enige remedie is blootstelling vermijden. Mensen met elektrohypersensitiviteit hebben recuperatie in een stralingsvrije omgeving nodig. Het kan uren tot weken duren eer ze zich beter voelen.

Al sinds de jaren zestig zijn er wetenschappelijke studies naar de aandoening, vooral uit Oost-Europa en de Sovjet-Unie, over mensen die beroepshalve met elektromagnetische velden in aanraking kwamen, zoals radarwerkers. Na vijf tot tien jaar blootstelling tussen twee en acht uur per dag, ontwikkelt 50 tot 90 percent van de mensen symptomen die nu als elektrohypersensitiviteit bekend zijn. In het Westen worden de resultaten van die studies niet aanvaard omdat er geen klinische vaststellingen gedaan zijn. Waar men in het Westen naar verwijst zijn een veertigtal provocatiestudies waarbij men mensen vraagt aan te geven of een bron, bijvoorbeeld een gsm, aan- of uitstaat. Omdat de proefpersonen de elektromagnetische straling niet konden 'voelen', concludeerden de onderzoekers dat die geen oorzaak kan zijn van de symptomen. Dat zou zijn alsof men allergie aan huisstofmijt ontkent omdat proefpersonen de aanwezigheid van huisstofmijt niet kunnen voelen. Dat is ook niet zo voor mensen die elektrohypersensitief zijn, sommigen kunnen het 'voelen' maar zeker niet allemaal.

Ondertussen zijn er zo tienduizend andere studies over de schadelijke effecten van elektromagnetische velden. Effecten als schade aan het DNA, oxidatieve stress, verstoring van de hormoonhuishouding en het immuunstelsel, een grotere doorlaatbaarheid van de hersen-bloedbarrière zijn aangetoond. De discussie onder wetenschappers handelt vooral over de interpretatie van die studies. In het BioInitiative Report concludeerden onafhankelijke wetenschappers dat er voldoende aanwijzingen zijn om voorzichtig te zijn met vooral chronische blootstelling aan elektromagnetische straling. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft in 2011 de hoogfrequente elektromagnetische velden van onder meer gsm en wifi als potentieel kankerverwekkend ingedeeld (categorie 2B).

Digitale meter

Voor mensen die elektrosensitief zijn, is elke vorm van straling, zelfs de zeer lage, te hoog, aldus *Jan De Boeck*. Een recent meetrapport van de Australische overheid wijst uit dat een digitale meter veel stralingspulsen per uur uitzendt. Daarnaast speelt ook het vermogen van de puls een rol. In Vlaanderen is het daarenboven de bedoeling om ook de gasmeter een elektromagnetische puls te laten uitzenden. Het vermogen van de straling van de meter is heel wat hoger dan dat van een wifinetwerk, zo wijst onderzoek in Californië uit.

Nochtans zijn er alternatieven. Bepaalde landen hebben gekozen voor het opt-outszenario waarbij ofwel iedereen, ofwel enkel de mensen die elektrogevoelig zijn, een alternatief kunnen kiezen. Technisch zijn er twee mogelijkheden: ofwel blijft de analoge meter staan en kunnen mensen hem zelfs meenemen als ze verhuizen, ofwel wordt er een digitale meter zonder draadloze communicatiefunctie geïnstalleerd. Nederland laat beide mogelijkheden toe. In bijna alle staten van

de Verenigde Staten, alsook in het Franstalige en Engelstalige deel van Canada bestaat een opt-outmogelijkheid. In Noorwegen mogen mensen met EHS de analoge meter houden. In Zweden, waar niet draadloos maar met een PLC-sturing wordt gewerkt, krijgen mensen met EHS een filter. In Australië hebben klanten de keuze tussen twee meters: de standaard digitale meter of een model zonder draadloze communicatie met een geheugenmodule die kan worden uitgelezen.

Vragen van VEHS

Het is duidelijk dat niet iedereen een digitale meter moet hebben om het systeem te laten werken. De VEHS pleit dus voor een keuzevrijheid: de mogelijkheid om te kiezen voor een meter zonder stralingsblootstelling. Sowieso is de eigen woning de enige plaats waar mensen met EHS nog tot rust kunnen komen, die moet dus stralingsarm blijven. Vaak werken ze daar ook, omdat ze de verplaatsing niet aankunnen of er te veel straling is op het werk. Om de sociale relaties van mensen met EHS te bevorderen, is het verkiesbaar dat ook hun kinderen, vrienden, ouders enzovoort, voor een alternatief kunnen kiezen. Een eenvoudige procedure daarvoor zou weinig tot niets kosten. In Nederland opteert 11 percent voor de opt-out, maar in andere landen is dat minder dan een half percent van de bevolking.

De spreker overloopt nog even de opties voor een opt-out in Vlaanderen: het behoud van de analoge meter met mogelijkheid tot herinstallatie bij verhuizing; een digitale meter zonder draadloze communicatiefunctie met uitlezing ter plaatse, wat de privacy ten goede komt; een digitale meter die via de kabel communiceert met de netbeheerder.

De spreker besluit dat bewezen is dat straling niet gezond is. Hoe minder en hoe zwakker de pulsen, hoe beter, conform het ALARA-principe: as low as reasonably achievable. De VEHS vraagt aan de netbeheerder om de recente analoge meters die verwijderd worden, bij te houden voor eventuele herinstallatie of pannes. De VEHS stelt ook de noodzaak van een digitale meter voor gas in vraag. De keuze die het ontwerp voorstelt: een digitale meter of afsluiting van het net, doet de spreker af als een non-keuze. Verschillende leden van de VEHS hebben bijvoorbeeld medische bewakingsapparatuur, wat een afsluiting totaal onverantwoord maakt. De VEHS vraagt dus het economische ondergeschikt te maken aan een beleid gericht op inclusie en uitzonderingen voor kwetsbare mensen.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Tussenkost van Hermes Sanctorum-Vandevoorde

Hermes Sanctorum-Vandevoorde is overtuigd van de waarde van de digitale meter, maar is ook bezorgd over straling. Hij zou graag de mening van de voorstanders van de digitale meter daarover kennen. Hij zet zijn wifi uit 's avonds uit zorg voor zijn kinderen. Die angst is niet irrationeel, zo bewijst de Hoge Gezondheidsraad. Hij wil de keuze bieden om zo weinig mogelijk straling te hebben.

2.2. Tussenkost van Johan Danen

Johan Danen acht de digitale meter belangrijk om de energietransitie mogelijk te maken. Hij is echter niet blind voor de neveneffecten. Hij informeert naar het besparingspotentieel van de digitale meter in de omringende landen. In de binnenlandse proefprojecten bleef dat beperkt, maar zonder slimme toestellen en toepassingen is dat misschien normaal.

Als de mogelijkheid tot opt-out geboden wordt, wat is dan een realistische verwachting van het aantal mensen dat erop zal ingaan? Waarom is de mogelijkheid van een systeem met analoge én digitale meters nooit onderzocht? Welke invloed heeft dergelijke co-existentie in het buitenland op de energietransitie?

Dat vier op vijf consumenten geen interesse hebben voor energiebesparing, stelt het parlementslid teleur. Waar komt dat cijfer vandaan? Hoe kunnen mensen bewust gemaakt worden van de noodzaak tot energiebesparing?

Is het technisch mogelijk de huidige digitale meters te bekabelen? En wat zou de meerkost zijn?

2.3. Tussenkost van Wilfried Vandaele

Wilfried Vandaele vraagt of filters voldoende efficiënt zijn om mensen met EHS te beschermen en wat een filter kost. Ook hij is tegen een monopolie via 4G, dus voor andere mogelijkheden bijvoorbeeld via kabel. Dat maakte geen deel uit van het huidige lastenboek, maar misschien kan dat wel in de toekomst. Aan Agoria vraagt hij of de Vlaamse bedrijven klaar zijn om een rol te spelen in deze omwenteling.

2.4. Tussenkost van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne informeert of de sprekers suggesties hebben om het ontwerp aan te passen.

Aan Agoria en Flux50 vraagt hij hoe zij de privacy denken te waarborgen.

Hij vraagt welke invloed een opt-out heeft op de marktontwikkeling en de kosten, bijvoorbeeld voor uitbating van het net en het uitlezen van meters. Er dient over gewaakt te worden dat het geen negatieve impact heeft op de energiearmoede.

Agoria pleit voor een volledige uitrol. Wat zou de ideale tijdsperiode daarvoor zijn en wat zou dan de invloed zijn op het tarief en de consument?

Onder meer Test Aankoop stelt vragen bij het besparingspotentieel van de digitale meter en wat de consument ermee doet. Hij verwacht echter van die organisatie dat het de mogelijkheid dat de consument zelf actief wordt op de markt, promoot. Hoe denkt Test Aankoop het besparingspotentieel van de meter zelf te verhogen?

3. Antwoorden van de sprekers

3.1. Flux50

Frederik Loeckx acht de opmerkingen over straling terecht. De P1-poort biedt de mogelijkheid van een bedrade verbinding, wat de meter zelf niet biedt. Distributienetbeheerders zullen in woningen, zelfs recentere, waar er geen of ontoereikende 4G-ontvangst is, alternatieven moeten bieden. Momenteel is er echter geen gehomologeerde P1-poortoplossing voorhanden. Het is dus technisch realiseerbaar maar er is overleg met de distributienetbeheerders nodig om de privacy te beschermen maar ook om te zorgen dat er niet met de gegevens gesjoemeld kan worden.

Een filter is enkel relevant als er gecommuniceerd wordt via powerline, dus via de elektriciteitsleidingen. Vlaanderen heeft echter gekozen voor draadloze communicatie iets waar de filter niet tegen helpt. In het buitenland zijn er heel

diverse systemen. Nederland kent een ruime opt-outmogelijkheid, in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk is dat heel wat minder. Dat in Nederland de slimme meter geïntroduceerd is tijdens discussies over privacy en veiligheid, maakt dat er heel wat opt-outs zijn, sommige zelfs zonder duidelijke grond. Dat maakt meteen duidelijk waarom goede informatie, bijvoorbeeld via een website, wezenlijk is. In landen waar de introductie goed voorbereid is, zijn de opt-outs beperkt. In Zweden en Noorwegen zijn er verschillende contracten naargelang er een digitale meter is of niet. Nog voor het verplicht werd, koos daar 10 percent van de klanten voor een digitale meter net om te kunnen deelnemen aan de markt.

In het buitenland wordt slechts beperkt gebruikgemaakt van opt-outmogelijkheden, niet alleen van de digitale meter maar zelfs van het elektriciteitsnet. Het gaat doorgaans enkel om burgers die bewust ervoor kiezen onafhankelijk te leven. In een systeem van hoge densiteit als het Vlaamse is de kost om onafhankelijk te zijn veel hoger dan gewoon geconnecteerd te zijn. De betrouwbaarheid is 99,5 percent. Dat het zo vanzelfsprekend is, maakt dat mensen er niet mee bezig zijn. Enquêtes wijzen uit dat de gebruiker niet bereid is in te boeten op het comfort en minder bekommerd is om het beperken van de energiekost. De trias energetica, met als eerste stap energieverbruik beperken, wordt door het teveel aan energie op sommige momenten zelfs in vraag gesteld. Microgrids worden vooral overwogen in de Australische outback, in Afrika enzovoort.

De herziening van de richtlijn Hernieuwbare Energie is bijna klaar en momenteel wordt gewerkt aan een marktdesign om lokale energiecoöperatieven of gemeenschappen te ondersteunen. Flux50 heeft een projectaanvraag ingediend om na te gaan wat de invloed van local energy communities en de digitale meter is op systeem, tarieven, juridische regelingen, opt-outmogelijkheden, marktwerking enzovoort. Vijfentwintig partners van diverse pluimage nemen daaraan deel.

De cijfers over waar klanten bekommerd om zijn, komen van het proefproject met een vijftigtal digitale meters in Hombeek en Leest. De desinteresse vloeit volgens de spreker voort uit de vanzelfsprekendheid van energievoorziening. Het is zaak ervoor te zorgen dat de digitale meter geen gadget blijft waar weinig mee gedaan wordt. Dat kan door er andere mogelijkheden aan te koppelen, zoals mogelijkheden om de klant te waarschuwen bijvoorbeeld als er een defect is aan de zonnepanelen. Het is zaak hem niet te overladen met data waar hij niets mee is.

De gunning van de digitale meter is helaas niet naar een Vlaams bedrijf gegaan. Vlaanderen is te bescheiden. In Nederland is Fifthplay, een Vlaams bedrijf en onderdeel van Niko, wel succesvol in het plaatsen van de dongles. In Frankrijk loopt een proefproject met 200.000 tot 500.000 dongles met een belangrijke Vlaamse partner. De gegevens worden gebruikt door spelers als Enervalis, opnieuw een Vlaams bedrijf dat het energiesysteem in Noord-Nederlandse steden als Rotterdam beheert. Voor het Nul-op-de-Meterproject leverde de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek de technologie met Enervalis en met de Vlaamse ABB in de backoffice. Daarbij komt nog dat Vlaamse bouwbedrijven het werk uitvoeren. Vlaamse bedrijven staan dus wel degelijk sterk in de integratie van energiesystemen. Een tiental Vlaamse bedrijven heeft al P1- en S1-applicaties klaar.

3.2. Agoria

Ruth Lambrechts uit namens Agoria begrip voor het probleem van de straling. Agoria wil graag een zo eenvoudig mogelijke digitale meter. Het staat de consument dan vrij te kiezen hoe ver hij erin wil gaan. Ze ziet wel wat in een

bundeling van de technische installaties in een kit die eventueel buiten de woning kan staan. Uiteraard kan de elektrificatie van andere toepassingen voor bijkomende straling zorgen. Een bedrade meter is allicht wel technisch mogelijk, maar er moet nagegaan worden hoe dat kan passen in een algemene uitrol.

Privacy moet beschermd worden, maar Agoria is niet het best geplaatst om daarover advies te geven. Aggregatie van data om beleid op te stellen, bijvoorbeeld op wijkniveau, is een maatschappelijke doelstelling. Elke maatregel heeft een kostprijs, over de sociale impact ervan of hoe die te lenigen, kan Agoria evenmin uitspraken doen.

De efficiëntie van de meter zal in grote mate afhangen van de feedback aan de netgebruiker. Volgens Agoria wordt hij gemakkelijkst overtuigd om bij te dragen aan efficiëntere of schonere energie met financiële argumenten, zoals taxshift. Nu hebben prosumënten met de terugdraaiende teller geen belang bij besparen, laat staan bij het investeren in batterijen. Ook elektrische voertuigen zijn een vorm van opslag. Pas als die mogelijkheden aangemoedigd worden, zullen ook bedrijven bereid zijn om in onderzoek ernaar te investeren.

Net als energiebeheerssystemen in de industrie brengt de digitale meter enkele grote en kleine problemen aan het licht. Zo kan een consument een melding krijgen als hij het licht aanliet, hij kan het dan vanop afstand doven. De actie die volgt uit een melding kan besparingen opleveren, niet de meter op zich. De bedrijven zijn daarmee bezig, veelal passend in het kader van algemene domotica- en energiesystemen. Nu is er enkel het dag- en nachttarief. Toch is de kost op bepaalde momenten overdag ook heel laag. Wie de reële tarieven op zijn smartphone te zien krijgt, zal misschien efficiënter handelen. Voor de industrie zijn er al heel wat producten, bijvoorbeeld Belpex-contracten. Het is zaak ervoor te zorgen dat ook de consument ervan kan genieten. Day-ahead of Belpex-prijzen bieden de leverancier veel lagere marges dan de vaste contracten. De consument heeft recht op dezelfde voordelen en flexibiliteit.

De industrie is klaar, maar eigenlijk zorgen de lange discussies ervoor dat de wettelijke regeling te laat komt. Ook bij de laadpalen heeft de Vlaamse industrie door het ontbreken van een wettelijk kader voor een groot deel de boot gemist. Niet alleen bedrijven die slimme meters maken, ook zij die applicaties hebben die erop voortbouwen willen dat er snel een wettelijke regeling is. Bedrijven kunnen al heel wat, onder meer warmtepompen leveren die kunnen af- en aanschakelen, maar de proefprojecten zijn voor hen onvoldoende om nieuwe toepassingen in de markt te plaatsen.

In haar presentatie gaf ze al elementen die een positieve impact kunnen hebben op de meerkost en de nettarieven kunnen beperken, bijvoorbeeld door storingen beter in kaart te brengen. De doelstellingen voor hernieuwbare energie kunnen op heel diverse manieren bereikt worden. Zo wordt er veel verwacht van batterijopslag waarvoor de investeringen nu nog te duur zijn. Dit ontwerp kan die investeringen net interessanter maken. Het klimaatprobleem zal een shift noodzakelijk maken, wat niet kan zonder investeringen en beleidsbeslissingen. De digitale meter is daar een element van.

3.3. Test Aankoop

Jordi Van Paemel zegt dat buitenlandse ervaringen tonen dat het besparingspotentieel eerder beperkt is. De VREG gaat uit van een besparingspotentieel van 1,8 percent en heeft het over Nederland waar er een besparing van 1 percent vastgesteld is. Vooral voor consumenten met een laag tot gemiddeld verbruik is het besparingspotentieel beperkt. Uiteraard zal dat groter zijn bij grootverbruikers. Bovendien hangt de mogelijke besparing grotendeels af van de manier

waarop er feedback wordt gegeven en waarop energiegebruikstools gekoppeld worden aan de digitale meter. De digitale meter op zich zorgt niet voor besparingen, wel de energietools waarin de gebruiker investeert. Daartoe moet hij een duidelijk inzicht krijgen in het voordeel.

Ook Test Aankoop zou graag weten wat het effect is van een opt-out op de marktontwikkeling en hoeveel klanten ervoor zouden kiezen. Kortom, het frappeert de organisatie dat de mogelijkheid nooit onderzocht is geweest. Ook zij wil graag weten waarom de kosten en baten nooit becijferd geweest zijn. Het stond nochtans in het SERV-advies. In Nederland gaat 88 percent van de gezinnen in op het aanbod van de digitale meter, dus ongeveer één op tien consumenten weigert. Test Aankoop heeft inderdaad een belangrijke rol om consumenten in te lichten over het besparingspotentieel, alleen zijn er nu nog te veel onzekerheden daarvoor. Zo is nog niet duidelijk hoeveel de applicaties of slimme toestellen zullen kosten. Een thuisbatterij kost nu tussen de 5000 en 10.000 euro, elektrische wagens zijn zeer duur, ...

3.4. Vereniging ElektroHypersensitiviteit Vlaanderen

Peter Sanders wijst erop dat mensen met EHS geen alternatief hebben als de digitale meter draadloos is. Slimme toestellen zijn voor hen geen optie. Een smartphone kunnen ze wegens de stralingsbelasting evenmin gebruiken, een elektrische auto ook niet. Kortom, de VEHS vraagt het ontwerp zo aan te passen dat de digitale meter niet verplicht wordt. Dat afsluiting het alternatief is, is in de ogen van de spreker geen democratisch keuzerecht.

Jan De Boeck herhaalt dat de VEHS een opt-outmogelijkheid in het decreet wil. Allicht zullen slechts weinig mensen erop in gaan. Dat zal echter afhangen van de vraag of men erin slaagt de bevolking te overtuigen van de voordelen van de digitale meter. Zo een keuzemogelijkheid niet haalbaar is, pleit VEHS voor een uitzondering voor mensen met gezondheidsproblemen. De wetgever zou ook de tijd kunnen geven om stralingsvrije alternatieven te onderzoeken en ondertussen mensen die geen digitale meter willen, er niet toe verplichten. Hij heeft begrip voor het economische oogpunt van de industrie, maar voor de VEHS primeren de fundamentele menselijke waarden, namelijk begrip voor gezondheidsproblemen. Dat de bijdrage van VEHS Vlaanderen ernstig genomen wordt, is in ieder geval een positief teken.

4. Aansluitende vragen en antwoorden

Johan Danen herhaalt de vraag waarom de mogelijkheid van de co-existentie nooit onderzocht is. Hij suggereert om het alsnog te doen. Ook hij is bezorgd over de privacy en beseft anderzijds dat geaggregeerde data een goed beleid mogelijk maken. Het is belangrijk dat vooraf uit te klaren, ook voor het draagvlak.

Frederik Loeckx denkt dat de decretale onderbouw redelijk robuust is, toch sluit hij zich aan bij de opmerkingen van de Raad van State over de consistentie. Het Energiedecreet is ondertussen immers een lappendeken geworden van aanpassingen. Hij pleit ervoor een en ander wat duidelijker te maken, onder meer de terugdraaiende teller. De recente wijziging aan het ontwerp, waarbij energieleveranciers die in het buitenland al een erkenning hebben, niet langer automatisch in Vlaanderen erkend worden, vindt hij geen goede zaak. Dat gaat in tegen het vrij verkeer van goederen en diensten.

De spreker ziet een onderscheid tussen gegevens die naar het clearing house gaan en geaggregeerde data. Terzijde wijst de spreker op de opmerking van de Raad van State dat er weinig ruimte is voor een andere werkmaatschappij dan

deze opgericht door de distributienetbeheerders. Voor de gegevens die bezorgd worden aan de werkmaatschappij, moeten alle regels van de privacy strikt toegepast worden. Om daarop toe te zien, bestaan er commissies. In tegenstelling tot geografische en logistieke data, waarvoor er een open portaal is, zijn er in Vlaanderen amper geaggregeerde data over klimaat en energie. In het geografisch informatieportaal Geopunt Vlaanderen staan wel enkele energiecijfers, zij het goed verborgen. Iedereen zou gebaat zijn bij meer openheid en meer recente cijfers. Hij hoopt dat het clearing house dan ook geaggregeerde data geanonimiseerd beschikbaar mag maken.

De privacy in de woning zelf is een ander aspect. De mogelijkheid bestaat om de digitale meter slim te maken. Een optie is een lokaal dashboard waar de gegevens binnenshuis blijven. Bij een generieke cloudtoepassing is veiligheid even belangrijk als privacy. Flux50 heeft bedrijven die zich daarover buigen daar terdege op gewezen. Flux50 heeft de hackathon net om die reden anders genoemd: om niet de indruk te wekken dat het de bedoeling is de digitale meter te hacken.

Een analoge meter gaat dertig tot veertig jaar mee. Dat klopt niet helemaal, want de meters moeten tussendoor herijkt worden. Hetzelfde geldt voor de digitale meter die dan nog het voordeel heeft dat hij geen roterende onderdelen bevat. Nadeel is dat computers als digitale meters snel verouderen en na enkele jaren een grotere processpower nodig hebben. Aan Fluvius is dan ook gevraagd erover te waken dat software-updates op afstand mogelijk zijn en zorgvuldig het type digitale meter te kiezen.

Ruth Lambrechts kan zich daarbij aansluiten. Privacy is belangrijk, maar daarover waken gespecialiseerde instanties. De digitale meter moet futureproof zijn. De eerste stap is goede meting. Daarop kunnen dan andere initiatieven gestoeld worden die belangrijk zijn in verschillende beleidsdossiers. Meten is weten is voor haar de belangrijkste boodschap.

II. Hoorzitting van 24 oktober 2018

1. Inleidende uiteenzettingen

1.1. Uiteenzetting van Organisatie voor Duurzame Energie

Bram Claeys stelt de Organisatie voor Duurzame Energie (ODE) voor, die iets meer dan tweehonderd Vlaamse bedrijven en organisaties uit de hernieuwbare energiesector vertegenwoordigt en verenigt. Ze streven samen naar 100 procent hernieuwbare energievoorziening tegen 2050. De digitale meter vormt voor hen een belangrijk onderdeel van het net van de toekomst. De ODE heeft een samenwerkingsakkoord met Techlink, een onderdeel van de Confederatie Bouw die de installateurs van elektro en verwarming vertegenwoordigen, waaronder de installateurs van zonnepanelen en warmtepompen.

Digitale meter en energietransitie

De organisatie is voor een zo snel mogelijke uitrol van de digitale meter en niet alleen om prosumenten met zonnepanelen de kans te geven deel te nemen aan het slimme net. Ook de andere vormen van kleinschalige decentrale hernieuwbare energieproductie, opslag en vraagsturing hebben er voordeel bij. Hij acht de technische aspecten voldoende toegelicht door Agoria en Flux50, dus zal hij zich toespitsen op onduidelijkheden in het ontwerp met een belangrijke impact op de markt van de decentrale productie. Gisterenavond is daar nog nieuws over bekend geraakt.

Virtueel terugdraaien ?

In artikel 80 van het ontwerp staat dat bestaande prosumenten hun elektrische productie van de zonnepanelen vijftien jaar in mindering mogen brengen van hun maximale elektrische afname, conform de huidige werking van de Ferrarimeter, evenwel exclusief de distributienettarieven die de bevoegdheid van de VREG zijn. Het is dus nodig dat de VREG een beslissing neemt over hoe de distributienettarieven bij bestaande prosumenten met een digitale meter zullen verrekend worden: ofwel worden ook de distributietarieven gecompenseerd en blijft dus het prosumementarief behouden, ofwel worden ze niet gecompenseerd en wordt het prosumementarief afgeschaft, waarbij het distributienettarief op de bruto-afname van elektriciteit betaald wordt. Die laatste optie heeft het voordeel dat het een prikkel is tot zelfverbruik, daar de prosumant geen distributienettarief betaalt voor zelfgeproduceerde elektriciteit.

Duidelijkheid is dringend nodig om enkele redenen, niet in het minst om de doelstellingen inzake zonne-energie te halen. Om die voor 2020 te halen moet de toename van het aantal zonnepanelen de komende jaren aanzienlijk stijgen tot die van de piekjaren 2009-2012. In die jaren werd de vraag aangevuurd door groenestroomcertificaten die ondertussen afgeschaft zijn. Het is dus zaak het investeringsvertrouwen van de kleine consument te versterken. Onduidelijkheid over de rendabiliteit is daarvoor uit den boze.

Belang van zelfverbruik bij een PV-installatie

De aanpak van het ontwerp en de voornemens van de VREG stimuleren zelfverbruik, maar ook kleine installaties. Uit een grafiek met drie scenario's, de terugdraaiende teller, de digitale meter met distributienettarieven voor de bruto-afname en een leververgoeding voor zonne-energie, leidt de spreker af dat de digitale meter het niet aantrekkelijker maakt om grote installaties te bouwen. Daarvoor is er een vergoeding voor de injectie van stroom nodig. Nochtans zijn grote installaties nodig om de doelstellingen te halen. Zelfverbruik wordt gestimuleerd, maar een slim net heeft vooral gelijktijdigheid op distributieniveau nodig en maximale decentrale productie. Goed nieuws is dat de kosten voor PV-installaties dalen. De ODE verwacht dat ze dat zullen blijven doen waardoor er minder steun voor nodig is en ze marktconformer worden.

Besluit

De spreker concludeert dat de digitale meter een kans is, maar dat de onduidelijkheid nefast is. Onder meer omdat de leveranciers implementatieproblemen hebben en de tijd kort is, stelt de ODE voor meer tijd te nemen voor de introductie van een volledig pakket, inclusief de nieuwe distributienettariefmethodologie waar de VREG hard aan werkt. De ODE vraagt tot dan de virtuele terugdraaiende teller voor bestaande prosumenten te behouden. Volgens de definitie van het ontwerp zijn bestaande prosumenten niet alleen de huidige maar ook wie tussen nu en 2020 zonnepanelen plaatst. Allen moet een redelijke rendabiliteit gegarandeerd worden en enkel de terugdraaiende teller houdt de kleine PV vandaag rendabel. Het is een optie prosumenten die denken voldoende zelfverbruik te hebben, de keuze te bieden om de digitale meter te laten functioneren als een bidirectionele meter. Een belangrijke voorwaarde is dat de leveranciers daarmee moeten kunnen omgaan. Wegens de behoefte aan grote installaties zou het goed zijn de begrenzing van de injectie tot maximaal de afname, te herbekijken. Hij ziet niet goed in waarom die bepaling ingevoerd is.

1.2. Uiteenzetting van 3E

Ruben Baetens zegt dat 3E een advies- en technologiebedrijf is, gespecialiseerd in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en energiemarkten. 3E is actief in ongeveer veertig landen en heeft een lange ervaring in beleidsvoorbereidend werk voor lokale, regionale, federale en Europese overheidsinstanties. Sinds 2010 is het bedrijf zelf actief in de digitalisering van de energiesector. Daarvoor heeft het SynaptiQ, een technologieneutraal assetmanagementplatform dat meer dan 500.000 devices connecteert voor de monitoring van 3 GW PV en 15 GW wind. Daarnaast heeft het SynaptiQ Building, een cloud- en artificial intelligence-based regeling voor gebouwen die 15 tot 40 percent energie bespaart zonder bijkomende investeringen in isolatie- of verwarmingssystemen. Die softwaretoepassingen worden geïntegreerd in een energy service company, Watsons, een spin-off van 3E, wat de cirkel van concept tot concrete realisatie compleet maakt. 3E geeft enkel techno-economisch advies, en geen juridisch advies, dus zal zich vandaag niet uitspreken over privacykwesties.

De grote verdienste van het ontwerp is dat het er is, tien jaar na de eerste kosten-batenanalyse en tien jaar nadat Nederland begon met de installatie van de slimme meters. Eindelijk leeft ook in Vlaanderen het besef dat de digitalisering van de energiesector een belangrijke stap is in de transitie naar een energiesysteem dat gedomineerd wordt door hernieuwbare energie. Vanuit dat oogpunt zouden de bits en de bytes wel eens belangrijker kunnen worden dan de kilowatt en de kilowattuur. Het is goed dat er in een georkestreerde uitrol door de netbeheerder gekozen is voor een basismodel met standaarden als de P1-, S1- en S2-poort naar Nederlands model. Een snelle beslissing is nu nodig, vooral voor de rechtszekerheid en de investeringszekerheid van de burger die al geïnvesteerd heeft.

Aan 3E is gevraagd het ontwerp te beoordelen. De invoering van de digitale meter spoort met het energiebeleid voor woningen. Het moment dat een woning van eigenaar verandert, is uiterst geschikt voor energierenovatie en een scan van de energiehuishouding zodat de woning klaar is om tien tot twintig jaar bewoond te worden. De uitrol van de digitale meter is voor het energiesysteem wat de eigendomsoverdracht is voor een woning, namelijk het ideale moment om het volledige systeem onder de loep te nemen en waar nodig te herschikken zodat het klaar is voor de komende tien tot twintig jaar. Jammer genoeg overheerst het gevoel dat er vooral gediscuteerd wordt over de kleur van de brievenbus in plaats van de renovatie van de woning, het energiesysteem. De invoering van de digitale meter betekent het aanpassen van tarieven en prijssignalen, maar vergt echter ook een kerntakendebat. Binnen die driehoek moet een energiebeleid gevoerd worden dat zich focust op consistentie, transparantie en de middellange tot lange termijn.

Vooreerst behandelt de spreker de kerntaken. In het ontwerp wordt bepaald dat de werkmaatschappijen van de netbeheerder het monopolie hebben op de meetactiviteiten en het databeheer van de digitale meter. Volgens de verantwoording is de meetactiviteit intrinsiek verbonden aan de distributienetbeheerder. Dat meters digitaal zijn, wordt niet als een argument beschouwd om bestaande gereguleerde monopolies gebonden aan het netbeheer te liberaliseren. 3E ziet echter geen noodzaak meer voor een strikte monopoliepositie voor meetactiviteiten. Een meetprotocol en voorwaarden voor de meetpuntbeheerder zouden moeten volstaan. Zo kan elke actor sneller gaan dan de planning en andere technologiekeuzes maken. De Duitse overheid heeft al een half jaar geleden een wet goedgekeurd waarin de ontvlechting van de netbeheerder, het meetpuntbeheer en het databeheer wordt bekrachtigd. Zo lang een Duitse consument niet zelf kiest voor een ander bedrijf als operator van zijn meetpunt, blijft de distributienetbeheerder eigenaar van de digitale meter. In Duitsland zijn

er daarnaast competitieve meteroperators. Hoewel de wet nog geen jaar oud is, zijn er al een tiental van. Deze partijen zijn doorgaans gebonden aan bestaande bedrijven die energiediensten leveren zoals energy service companies, die in een B2C-markt werken zoals supermarkten, of die datadiensten leveren zoals de telecombedrijven.

Concurrerende meteroperatoren zullen er eveneens voor zorgen dat er een veel flexibeler dataplatform ontwikkeld wordt waarin niet alleen ruimte is voor meters van Fluvius, maar ook voor virtual metering, submetering, local energy communities of zonnedelen. Als de meetactiviteit toch een gereguleerde monopolieactiviteit blijft, is het best consistent te zijn en de keuze door te trekken naar de tariefmethodologie. De VREG maakt vandaag het onderscheid tussen endogene kosten, zijnde alle netgebonden kosten, en exogene kosten, zijnde de kosten voor alle verplichtingen opgelegd door het parlement. Het nadrukkelijk verbinden van meetactiviteiten aan de netbeheerder door het catalogeren van de uitrol als endogene kost zou moeten kunnen resulteren in een veel lagere kost voor de eindgebruiker dan de vooropgestelde 15 of 27 euro. De erkenning als endogene kost en de bijhorende regulering volgens CPI-X pricing zorgt ervoor dat de netbeheerder verplicht wordt zijn activiteiten te optimaliseren en de uitrol zo efficiënt mogelijk te doen. Om dit te bewerkstelligen dient de uitrol van de digitale meter echter zo min mogelijk georkestreerd te worden door zo min mogelijk vast te leggen welk type gebruikers aan welk tempo over dienen te schakelen. Door bijvoorbeeld te werken met algemene doelstellingen zoals het aantal aansluitingen bij aardgas, kan de netbeheerder zelf de uitrol zo efficiënt mogelijk organiseren en is er weinig reden om de uitrol van de digitale meter te catalogeren als een openbaredienstverplichting.

Als er dan toch gekozen wordt voor prioritaire groepen voor de aansluiting, pleit 3E wederom voor consistentie. De definities voor de uitrol van de digitale meter komen niet overeen met de definities in de kosten-batenanalyse. In het ontwerp van decreet wordt terecht gesteld dat er prioritaire aandacht moet gaan naar de prosumenten, die echter gedefinieerd worden als netgebruikers met een toegangspunt voor afname en een productie-eenheid kleiner dan 10 kVA. In de originele kosten-batenanalyse van de digitale meter van 2012 worden prosumenten gedefinieerd als actieve gebruikers met een elektrisch voertuig, een warmtepomp, zonnepanelen of wkk die zelf bepalen wanneer ze verbruiken of produceren. 3E stelt dan ook voor om ook prioriteit te geven aan alle gebruikers met een elektrisch voertuig of een warmtepomp. Zo komen de digitale meters eerst bij gebruikers die reeds flexibel zijn, consequent aan de kosten-batenanalyse.

Een extra aandachtspunt zijn de baten voor energiebesparing volgens de kosten-batenanalyse. Bij residentiële grootverbruikers worden die baten gedomineerd door een besparing op de gasfactuur. Deze baten zijn het gevolg van een geraamde energiebesparing van ongeveer 2,3 percent, vertaald naar de huidige nettowaarde over een periode van vijftig jaar. Uit de analyse van de cijfers blijkt dat er in de kosten-batenanalyse vanuit gegaan wordt dat er in 2050 nog steeds 600.000 gezinnen zijn met een gasverbruik van 20 MWh of meer. Dat betekent dat de kosten-batenanalyse de doelstellingen van Parijs niet respecteert: bij een renovatiegraad van 2 percent zou die categorie van gebruikers tegen dan niet meer mogen bestaan.

3E vraagt de decreetgever transparant en consequent te zijn. Digitale meters zijn een belangrijk ondersteunend element om de transitie naar duurzame energiebronnen mogelijk te maken. Het flankerend beleid is echter minstens even belangrijk. Zo is het zaak ervoor te zorgen dat warmtepompen altijd compatibel en aanstuurbaar zijn in plaats van te focussen op de 1 tot 2 percent die met de digitale meter kan worden bespaard. Een ander belangrijk aandachts-

punt is investeringszekerheid bieden en snel de tarieven vastleggen. Een succesvol overheidsbeleid voldoet aan drie basiselementen: een langetermijnvisie, transparantie en consistentie. De sector heeft in oktober 2018 nog steeds geen zicht op de nieuwe tariefstructuur die men eerst in 2019 en nu in 2021 denkt op te zetten. Voor een groot deel van de sector is 2021 morgen. Grote bouwprojecten en architectuurwedstrijden bijvoorbeeld voor de renovatie of ontwikkeling van wijken hebben een doorlooptijd van meer dan twee jaar. Studiewerk dat vandaag start, gaat over bouwprojecten die pas na 2021 worden uitgevoerd. Ook research en development voor nieuwe producten of diensten hebben een doorlooptijd van drie jaar. Al dat studiewerk gebeurt nu zonder een zicht te hebben op de tarieven op dat moment. Ook de beleidskeuzes hebben een doorlooptijd. De eisen van EPB zijn gebaseerd op kostenoptimumstudies die sterk beïnvloed worden door de energieprijzen. Dergelijke studie updaten vergt in Vlaanderen minstens één jaar werk, zonder het politieke werk dat daarna volgt om een consensus te vinden. Vandaag worden systemen in gebouwen geïnstalleerd op basis van de huidige tarieven en prijzen terwijl deze installaties het gros van hun levensduur in een nieuwe tariefstructuur zullen doorbrengen.

3E vraagt dat de VREG snel duidelijkheid brengt in de tariefstructuur, maar ook dat het parlement kleur bekent. Net zoals de leveranciers de mogelijkheid willen hebben om kosteneffectieve time-of-use-tarieven aan te bieden beoogt de VREG een kosteneffectievere tariefstructuur. Ze wordt hierin echter tegengewerkt door alle openbaredienstverplichtingen die ze dient te verwerken in de elektriciteitsfactuur. De overdaad aan openbaredienstverplichtingen zorgt ervoor dat er op geen enkel moment een objectief prijssignaal kan worden gegeven, dat er geen kostenreflectieve afweging tussen injectie en afname kan worden gemaakt en dat er altijd technologieën zullen zijn wier businesscase bepaald wordt door het niet bijdragen aan openbaredienstverplichtingen. Voor de invoer van de prosumentarief was dat trouwens ook het geval voor de businesscase van zonnepanelen. Ook de businesscase van de batterijen wordt bepaald door het niet-bijdragen aan openbaredienstverplichtingen. 3E kan daarom alleen maar oproepen om alle aspecten van de elektriciteitsfactuur tegelijk te onderzoeken. Time-of-use-prijzen zijn het enige aspect dat door de markt bepaald kan worden. De nieuwe tariefstructuur, de vergoeding voor flexibiliteit aan de netbeheerder, de aangepaste tarieven voor local energy communities, het weghalen van de openbaredienstverplichtingen uit de elektriciteitsfactuur en desnoods de herverdeling ervan in een budgetneutrale CO₂-taks zijn keuzes die het parlement moet maken. Het heeft weinig zin om elk aspect apart te bediscuteren en te beslissen. Een integrale aanpak is nodig.

Daarbij is het belangrijk in te zien dat een tarief nooit voor iedereen voordelig is en dat met energieprijzen geen tien doelstellingen tegelijk kunnen worden gerealiseerd. De juiste keuzes kunnen stroom betaalbaar maken, kunnen een warmtepomp rendabel maken, kunnen voor een shift van gas naar elektriciteit zorgen, kunnen een slim en kostenreflectief signaal geven voor zij die erop kunnen inspelen, kunnen ruimte bieden voor warmtenetten met een voordelig niet-meer-dan-anders-principe. De keuzes kunnen echter ook zonnepanelen opnieuw onrendabel maken, hoewel de kosten voor de ontwikkeling reeds jaren dalen (CAPEX). 3E hoopt trouwens dat die trend zich doorzet.

Het is aan de politici om de boodschap te durven uitdragen en duidelijk te maken wat de kerntaak is van een netbeheerder, welke basisdiensten hij dient te leveren, wat het doel is van tarifaire keuzes, of er een tarifair onderscheid mag worden gemaakt tussen zij die wel en zij die niet wensen te participeren aan slimme tarieven. De spreker concludeert dat een succesvol overheidsbeleid gestoeld is op drie elementen: een langetermijnvisie, transparantie en consistentie. Hij roept het parlement op te stoppen te discuteren over de kleur

van de brievenbus en het te hebben over de totaalrenovatie van het energiesysteem.

1.3. Uiteenzetting van FEBEG

Marc van den Bosch merkt een verkeerde perceptie over zelfgeproduceerde stroom. Hij hoorde onlangs twee consultants die geen te zuinige toestellen wilden en erover dachten zich een airco aan te schaffen om in de zomer maximaal te kunnen genieten van hun terugdraaiende teller. Heel wat prosumenten willen alles zoveel mogelijk zelf gebruiken en niets op het net terugzetten. De leden van FEBEG gooien zich echter op de energietransitie. De meesten werken aan CO₂-reductie en decentralisatie, met onder meer de installatie van zonnepanelen. Digitalisering zal ervoor zorgen dat de decentrale productie kan worden gebruikt in de zoektocht naar evenwicht.

De federatie vindt de digitale meter dan ook een grote stap voorwaarts en ziet voordelen voor de netbeheerder en voor bedrijven. Als voordelen somt de spreker op: digitale prijzen, het kopen en het verkopen van lokaal geproduceerde stroom, energieadvies op basis van gedetailleerde cijfers, het monitoren van het verbruik, vraagsturing, opslag. Dynamische prijzen bestaan al in andere landen. In Estland heeft de klant op zijn smartphone een overzicht van zijn contractbepalingen, de prijzen voor de volgende dag, consumptie-informatie, een prijsalarm en de status van zijn facturen. In een recent document van de Europese Commissie staat dat louter dynamische prijzen op zich voldoende zijn om een digitale meter interessant te maken voor consumenten, nog los van andere diensten.

Compensatie – terugdraaiende teller

Bij de terugdraaiende teller met het principe van de automatische compensatie van afname en injectie, gaat het doorgaans over zonnepanelen. Die produceren veel stroom in de zomer, waardoor de teller terugdraait, maar in de winter neemt de prosumant stroom af van het net. De automatisch terugdraaiende teller is dus een gratis batterij, een rem op technologische, commerciële en innovatieve ontwikkelingen. In tegenstelling tot Agoria vindt hij echter niet dat het net zorgt voor de gratis batterij, maar wel dat de leverancier/producent ervoor betaalt. Dat de PV-klant stroom levert tijdens de zomer en verbruikt in de winter aan dezelfde prijs beantwoordt immers niet aan de marktrealiteit. De prijs van stroom is duurder in de winter dan in de zomer, sinds 2012 zelfs gemiddeld zo'n 20 euro. Terugdraaiende tellers kosten leveranciers zo tussen de 30 en de 50 miljoen euro per jaar.

Bij IMEWO zou een klant die 3500 kWh per jaar verbruikt iets meer dan 1000 euro per jaar betalen waarvan 390 euro voor de stroom zelf, de rest voor tarieven en heffingen. Bij een eigen productie van 3,5 kW PV betaalt dezelfde klant nog een kleine 400 euro waarvan 25 euro voor de stroom. Voor die prijs kan een leverancier onmogelijk tien maandfacturen en een eindafrekening maken, noch het risico dragen voor onbetaalde facturen enzovoort. Dat heeft uiteraard een invloed op de solidarisering tussen klanten, alsook op de balansen en de stroom. Bij de simulatie van een digitale meter waarbij met netto-transmissienettarieven en heffingen gerekend wordt en met 50 percent eigen verbruik uit PV, komt de spreker aan een nog iets lagere kost voor de prosumant.

Er zijn ondertussen ongeveer 330.000 zonnepanelen op ongeveer 10 percent van de toegangspunten. Om de klimaatdoelstellingen te halen, zijn er nog veel meer nodig. De terugdraaiende teller is op termijn dus niet houdbaar. Artikel 80 van het ontwerp verzekert de PV-installaties geïnstalleerd voor 31 december 2020 voor vijftien jaar de huidige regeling voor prosumenten met een bidirectionele

meter. Daarvan zijn er nu al ongeveer honderdvijftig. Daarvoor is echter een manuele ingreep nodig, wat niet haalbaar is voor meer dan 300.000 klanten.

Hoewel hij voor een zo snel mogelijke digitalisering en vermarkting is, beseft hij dat het in praktijk nodig is het huidige systeem, zij het in aangepaste vorm, te behouden, minstens tot het capaciteitstarief er is of de geautomatiseerde uitwisseling van de bruto- en de nettovolumes mogelijk wordt met MIG-6. FEBEG vraagt zich ook af of het Vlaams Parlement wel bevoegd is over de energieprijzen. Met artikel 80 bepaalt het immers dat de prijs van de elektriciteit in zomer en winter dezelfde is.

Iedere klant heeft recht op een correcte factuur. Het is vooralsnog niet duidelijk wat er dient te gebeuren met de federale btw, bijdrage en accijnzen. In zijn simulaties rekende de spreker met de nettobedragen. Voor de huidige 150 klanten met een digitale meter maakt dat een verschil van 1000 euro per jaar, iets waar de leveranciers niet om malen. Dat zal veranderen als ze dat moeten doen voor 300.000 klanten. De federatie spreekt zich niet uit voor de ene of de andere regeling maar vraagt duidelijkheid.

Voor installaties na 2021 wordt er gezocht naar een alternatief compensatiemechanisme. De geïnjecteerde productie moet worden opgekocht en de Vlaamse Regering zal bepalen tegen welke modaliteiten moet opkopen. FEBEG vindt de opkoop aan een minimumprijs een brug te ver. De leveranciers zijn wel degelijk bereid de injectie op te kopen, maar vragen om de markt de prijs te laten bepalen. Andere landen tonen dat ook dat een vergoeding oplevert. Als het nodig is de businesscase van PV te steunen, bestaan daar andere mogelijkheden voor. In Nederland wordt het voordeel van de terugdraaiende teller vervangen door een beperkte investeringssteun voor kleinere installaties of een jaarlijkse of maandelijkse vergoeding. Dat is een transparant mechanisme om de terugverdientijd te garanderen.

Onafhankelijke databeheerder

FEBEG heeft steeds gepleit voor gelijke toegang tot de data met een goede dataprotectie, conform de algemene verordening gegevensbescherming. Het ontwerp biedt voldoende garanties voor die gegevensbescherming. Het ontwerp maakt een en ander wel ingewikkelder onder meer door het splitsen van de contracten, aparte tarieven, extra vereisten aan de factuur enzovoort. Hij pleit ervoor een pragmatische werkwijze te zoeken zonder de bepalingen van het ontwerp al te veel te wijzigen.

Productie

In het ontwerp staat dat er een maximum steunvolume kan worden ingevoerd ter ondersteuning van hernieuwbare energie. FEBEG vraagt om dat enkel toe te passen voor nieuwe biogasinstallaties zoals ook oorspronkelijk bedoeld was. Daarbij moet er rekening gehouden worden met enkele voorwaarden: de standaardsteunduur en afschrijvingsperiode met de onrendabele toppen. Hij vraagt er voorts rekening mee te houden dat bij het uitstellen van de certificaten tijd ook een waarde heeft, namelijk inflatie.

In het ontwerp staat een artikel over het niet meer geven van steun bij negatieve prijzen. FEBEG vraagt dat goed te overdenken. Er is immers geen acuut probleem. De Europese Commissie zegt in het Clean Energy Package duidelijk dat de aanpassingen van steunniveaus en voorwaarden geen impact mogen hebben op de verworven rechten van bestaande installaties. De DG Concurrentie bevestigde eerder dat zij de Vlaamse steunregeling niet beschouwen als staatsteun, behalve dan misschien de opkoopregeling. De voorgestelde

aanpassing mag dus enkel van toepassing zijn op nieuwe installaties en het ondersteuningsregime dient te ressorteren onder de EEAG. Bij berekening van de onrendabele top moet rekening gehouden worden met periodes zonder steun.

Besluit

Concluderend zegt de spreker dat de uitrol van de digitale meter essentieel is in de energietransitie en een noodzakelijke voorwaarde is voor nieuwe diensten. De terugdraaiende teller vijftien jaar garanderen is te lang. De complexe overgangsmaatregel voor PV-installaties geïnstalleerd tot en met 2020 is moeilijk in de praktijk om te zetten. Hij vraagt voldoende tijd om die uit te werken. Een alternatief compensatiemechanisme vanaf 2021 laat best de vrije markt spelen, zo nodig aangevuld met enkele maatregelen, die best pas ingevoerd worden als het nodig blijkt. Het maximum steunvolume kan voor FEBEG enkel in een beperkt toepassingsgebied en volgens strikte modaliteiten. Hetzelfde geldt voor steun bij negatieve prijzen.

1.4. Uiteenzetting van Fluvius

Uitrol van digitale meters

Walter Van den Bossche, Fluvius, zegt dat digitale meters nodig zijn voor de energietransitie. Verschillende partijen hebben er voordeel bij. Zo heeft de individuele klant het voordeel dat de meteropname op afstand kan gebeuren. Omdat er meer data zijn, kan de klant een energiemanagementsysteem achter de meter plaatsen waardoor hij zijn energieverbruik kan verminderen en optimaliseren in functie van pieken en dalen in de marktprijs. Voor prosumenten zijn de voordelen overduidelijk. Voor budgetmeterklanten, waarvan er vandaag ongeveer honderdduizend zijn, is het voordeel dat zij geen andere meter meer hoeven te hebben, wat stigmatisering in bijvoorbeeld appartementsgebouwen vermijdt. Ook zij krijgen de bijkomende mogelijkheden van communicatie via gsm, website enzovoort. De voordelen van de commerciële spelers, de energieleveranciers en de flexibilityservice-providers, zijn al toegelicht. Voor de netbeheerder is het voordeel dat de opname op afstand kan gebeuren, wat handig is bij bijvoorbeeld verhuizing. De decretale taak om energiefraude op te sporen wordt er ook eenvoudiger op. Gegevens in realtime zijn zinvol voor het beheer van het net. Om een actief netmanagement te verzekeren, wil Fluvius dan ook rechtstreeks beschikken over die gegevens. Vandaag is Fluvius een klassieke netbeheerder, morgen zal het een systeembeheerder zijn.

Vlaanderen kiest voor een 'standaard' digitale meter met twee gebruikerspoorten. De P1-poort geeft de gegevens over afname en injectie van elektriciteit per seconde en van aardgas per vijf minuten. Aan die poort kunnen tal van slimme toepassingen gekoppeld worden. Om klaar te zijn voor de toekomst heeft Vlaanderen ervoor gekozen een tweede poort te installeren voor realtimesturing. Dat is de zogenaamde S1-poort die zeer frequent (tot 4KHz) stroom- en spanningsgegevens kan doorsturen. Daar zijn er nog geen applicaties voor. Dat maakt de digitale meter niet zo standaard, er is immers geen leverancier die een digitale meter met beide poorten produceert. Dat de Vlaamse digitale meter ook de functie van een budgetmeter kan waarnemen is uniek.

Fluvius heeft in januari 2017 een aanbesteding voor dergelijke meter gelanceerd. Het enige wetgevende kader waar het zich toen kon op baseren was het ontwerp van conceptnota over de digitale meter van 24 november 2016. Op 27 maart 2017 verstuurde Fluvius de lastenboeken, toen er al een definitieve conceptnota over de digitale meters was. De leveranciers moesten op 19 juni 2017 hun offertes indienen. De opdracht is gegund op 14 december 2017, toen het besluit van de functionaliteiten al principieel goedgekeurd was namelijk op 27 oktober

2017. Het besluit is pas definitief goedgekeurd in februari 2018. Het contract startte op 1 januari 2018. In dat contract was de S1-poort een ontwikkelingsmogelijkheid, want nog niet ingerekend in het lastenboek. Daarom was het niet evident om meteen te beschikken over meters met én een P1- én een S1-poort. Fluvius heeft tijd nodig om de logistieke keten en de systemen te testen en de aannemers die de digitale meters moeten plaatsen, op te leiden.

De spreker toont daarop de indicatieve planning rekening houdende met het ontwerpbesluit en de beschikbaarheid van meters, want de fabrikanten hebben moeite om er voldoende te produceren. Fluvius had de intentie om al vanaf 1 oktober 2018 digitale meters te plaatsen bij nieuwbouw of bij vervanging van een analoge meter. De leveranciers zullen echter pas op 12 december het eerste grote lot digitale meters klaar hebben. Die zullen dan geplaatst worden in regio Leuven en Lubbeek. Dat lot zal enkel een P1-poort hebben.

Vanaf 1 januari 2019 zullen digitale meters geplaatst worden bij nieuwbouw, grote renovaties en op aanvraag. Begin 2019 zullen dat nog steeds digitale meters zijn met enkel een P1-poort, zowel monofasig als driefasig. In een tweede fase, eind januari, zullen de monofasige meters een P1- en een S1-poort hebben. Pas in maart zal dat ook het geval zijn voor de driefasige meters. De meters met enkel een P1-poort moeten op termijn vervangen worden, wat een extra kost betekent. In het tweede kwartaal van 2019 zullen er digitale meters geplaatst worden bij nieuwe prosumenten. Vanaf het derde kwartaal worden de meters geplaatst bij prioritaire doelgroepen. Voor de bestaande prosumenten krijgt Fluvius tijd tot eind 2023. Voor de actieve budgetmeterklanten heeft Fluvius tweeënhalf jaar de tijd. Als het gisterenavond aangekondigde uitstel er komt, zullen die plannen moeten worden aangepast. Fluvius had het aantal digitale meters geraamd op 260.000 per jaar, maar door de snellere invoering bij prosumenten en budgetmeterklanten zullen het er jaarlijks 400.000 zijn en zelfs tot 600.000 in een bepaald jaar. Dat de levering vertraging oploopt, is dus wel degelijk een issue.

Vanaf 1 januari 2019 zal Fluvius enkel nog digitale meters plaatsen. Als de invoeringsdatum 1 juli wordt, zullen er in tussentijd toch nog analoge meters geplaatst worden. Met een uitrol op vijftien jaar, zullen er overall digitale meters staan tegen 1 januari 2034. De tijdige oplevering van genoeg juiste meters door de kandidaat die de aanbesteding binnenreef, is dus een eerste knelpunt. Een tweede is de capaciteit van de aannemers die de meters moeten plaatsen.

De uitrol is grondig voorbereid, onder meer door de opvolgingscommissie ter afstemming van de wetgeving en het aanbestedingsdossier. Er is marktoverleg over digitale meters. Fluvius heeft een dialoogdag georganiseerd over de digitale meters. Sinds september 2018 kunnen alle geïnteresseerden applicaties of andere diensten testen in een proefopstelling in twee labo's: in EnergyVille in Genk en in IDLab in Gent.

De prioriteiten voor Fluvius zijn continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. Van bij installatie van de digitale meter, kan het verbruik op afstand gelezen worden, kan hij gebruikt worden als digitale budgetmeter, kunnen de verbruiksgegevens via de poorten gebruikt worden onder meer voor slimme toepassingen. Latere voordelen van de digitale meter zijn de verspreiding van gevalideerde kwartuurgegevens wat dynamische tarieven kan mogelijk maken. Fluvius bekijkt nu met de marktactoren welke elementen wanneer moeten worden aangeleverd. Dat Atrias vertraging oploopt, is een belangrijke factor. Het zal misschien nodig zijn alvast een en ander enkel voor Vlaanderen te ontwikkelen. Dat heeft wel enige gevolgen voor onder meer de leveranciers.

Of het principe van de terugdraaiende teller behouden blijft, is een maatschappelijk-politieke keuze. Fluvius vindt wel dat het rendement van PV-installaties best gewaarborgd blijft. Het zou niet graag hebben dat discussies erover de invoering van de digitale meter bemoeilijken, bijvoorbeeld als prosumenten een digitale meter weigeren. Uit ervaring weet Fluvius dat tarifaire wijzigingen die elkaar te snel opvolgen, voor niemand voordelig zijn. Hij ziet daarvoor twee opties: wachten op de nieuwe tariefstructuur of wachten tot elke consument een digitale meter heeft, wat meteen discriminatie vermijdt. Hij dringt erop aan dat elke keuze doordacht is op technisch en kostenvlak.

Databeheer

Dat de wetgever het databeheer aan een nieuwe partij toevertrouwt, maakt de zaak complexer. In het buitenland, maar ook in Wallonië is databeheer doorgaans de taak van de netbeheerder. Wil Fluvius systeembeheerder zijn, dan heeft het die gegevens in realtime nodig om het net elektrisch in stand te houden. Het vraagt daar dan ook rechtstreeks en autonoom toegang toe te hebben. Een aparte databeheerder moet contracten afsluiten met de leverancier en de netbeheerder. Dat maakt de processen, de aansprakelijkheidsregels en de facturatie ingewikkelder. Fluvius beveelt aan dat de kost voor databeheer dan onderdeel wordt van het factuurcascadesysteem, zoals dat nu al het geval is voor de meet- en telvergoeding.

Fluvius acht zichzelf best geplaatst om de rol van onafhankelijk databeheerder op zich te nemen. Vlaanderen heeft geopteerd voor een strikte ontvlechting, juridisch maar ook op vlak van eigenaarschap. Duitsland telt daarentegen nog heel wat geïntegreerde bedrijven. De decreetgever heeft Fluvius trouwens volledig onafhankelijk gemaakt. Sinds 2001 houdt het zich al bezig met databeheer en heeft de data steeds kwalitatief en tijdig aangeleverd. Het is niet zo eenvoudig om de ontwerpbevestigingen over de databeheerder te implementeren, ook hij pleit dus voor een pragmatische en efficiënte werkwijze zonder de systemen te splitsen, iets wat extra zal kosten. De marktwerking moet steeds efficiënt zijn met respect voor de Vlaamse en Europese regelgeving. Wil Fluvius databeheer op zich nemen, moet het juridische aanpassingen doen: een apart bestuursorgaan, een aparte analytische rekening en een afzonderlijke revisor voor de rekeningen. Fluvius is volop bezig met de voorbereiding van een dossier om als databeheerder aangeduid te worden. Een omvangrijk werk is het contractuele en reglementaire kader aanpassen aan de splitsing van beide taken. Operationeel heeft Fluvius al een aparte directie voor databeheer opgericht, waarvan alle takken die met marktwerking bezig zijn, afgezonderd zijn. Fluvius werkt nog aan de splitsing van de tarieven voor netbeheer en voor databeheer. De spreker herhaalt zijn vraag om dat te mogen binnen het huidige cascadesysteem. Ook de scheiding van de IT-systemen is aan de gang met aparte toegangsrechten voor wie verantwoordelijk is voor databeheer en voor wie verantwoordelijk is voor netbeheer. Privacy is daar een sleutelkwestie. Om die reden is er een Data Protection Officer aangeduid.

Besluit

Kortom, Fluvius start vanaf 1 januari 2019 met de uitrol van de (voorlopige) digitale meters in Vlaanderen. Fluvius acht zichzelf het best geplaatst om de rol van databeheerder en marktfacilitator op te nemen. De systeembeheerder moet autonome toegang hebben tot alle nodige gegevens om de operationele veiligheid van netbeheer te garanderen. De complexiteit van de marktwerking kan beperkt worden onder andere door de opname van het datatarief binnen het huidige cascadesysteem.

1.5. Uiteenzetting van de VREG

Uitrol digitale meter

Pieterjan Renier, VREG, attendeert de parlementsleden op het bijkomende advies van de VREG over het ontwerp digitale meters, dat de invoering van de meters, het compensatiemechanisme, het databeheer en nog heel wat meer bespreekt. De VREG is tevreden over de invoering van de digitale meter, want ziet er de belangrijke maatschappelijke baten van. De VREG heeft over die meter heel wat kosten-batenanalyses gemaakt, in 2008, 2011, 2014 en 2017. In 2018 werd die laatste studie geüpdatet op basis van de netto contante waarde in de gunning van de digitale meters. Die berekening leverde een maatschappelijk voordeel van 440 miljoen euro op. Om digitale meters slim te maken moeten ze onderdeel zijn van een digitale ketting. Voor de VREG is een systeem dat de Vlaamse regelgeving en processen effectief, efficiënt en tijdig realiseert, wezenlijk. Er moet vermeden worden dat door het achterliggende systeem de digitale meter niet slim kan worden gemaakt.

Impact van de digitale meter op prosumenten

Het is nodig dat er duidelijkheid komt over wat de invloed van de digitale meter zal zijn op de prosumant. De huidige tariefmethodologie is duidelijk en staat al enkele jaren vast, het ontwerp creëert onduidelijkheid. Een prosumant is een distributienetgebruiker op het laagspanningsnet met een decentrale productie-eenheid van minder dan 10 kVA. De prosumant heeft een terugdraaiende afnameteller die in de winter vooruitdraait en in de zomer terugdraait. Omdat hij gebruikmaakt van het net is op 1 juli 2015 het prosumententarief ingevoerd. Dat is berekend op het vermogen van de omvormer en op 28 percent zelfconsumptie, het Vlaamse gemiddelde van dat moment, wat ervoor zorgt dat het fair is.

Het ontwerpbesluit Digitale Meters stelt dat bij bestaande prosumenten de meters ten laatste vanaf 1 juli 2019 en uiterlijk tegen 31 december 2022 vervangen worden door een digitale meter. Een digitale meter is geen terugdraaiende teller, dus is er geen prosumententarief meer. Nettotarieven worden dan berekend op de reële afnamevolumes. Dat moedigt zelfconsumptie aan, maar geeft ook een aanzet tot vermarkting en innovatie. De VREG heeft in adviezen al enkele keren uitgelegd waarom hij tegen het technisch terugdraaien van de teller is. Hoe meer zelfconsumptie, hoe lager de afname van het net en hoe lager de nettarieven voor de prosumant. Het distributienet moet zo efficiënt mogelijk uitgebouwd en uitgebaat worden met als langetermijndoel het maatschappelijk belang, namelijk een kwalitatief maar betaalbaar distributienet voor iedereen.

De VREG heeft een simulator gemaakt, die kortelings online komt, waarop de prosumant de impact van de digitale meter op zijn elektriciteitsfactuur kan nagaan. Hoe meer zelfconsumptie, hoe groter het voordeel. De simulator houdt rekening met de bepalingen van het ontwerp. Over enige tijd zal de prosumant ook zijn voordeel bij batterijopslag en vermarktingssystemen kunnen simuleren.

In het ontwerp van decreet is bepaald dat de meter nog maar deels meer zal terugdraaien. Leveranciers zijn nog niet klaar voor een nieuwe berekenwijze en vragen het huidige compensatiemechanisme voorlopig te behouden. De VREG heeft daar begrip voor. Dat maakt wel dat er tijdelijk een verschil in behandeling is tussen de gewone klant op laagspanning en de prosumant met digitale meter. Eén jaar is echter een verantwoorde overgangperiode. De VREG acht het ook verantwoord dat een prosumant het overschot van dat jaar niet kwijtspeelt. Daarom is de VREG van mening dat de afrekening van de tarieven niet dient te gebeuren bij de plaatsing van de digitale meter maar bij de eerstvolgende

afrekening. De publieke consultatie van de VREG over dit onderwerp is gelanceerd op 22 oktober en eindigt op 6 december 2018.

Databeheer

De spreker refereert aan de Europese gemeenschappelijke regels voor de gas- en elektriciteitssector. Die stellen dat elke klant vrij is om zijn energieleverancier te kiezen en dat het transitienet en het distributienet ontvlecht moeten worden van productie en levering. Derden moeten voorts toegang krijgen tot het transmissie- en distributienetwerk. Onafhankelijke regulatoren moeten op het geheel toezien. België heeft vier regulatoren: CREG, CWAPE, Brugel en VREG. Tussen leveranciers en producenten is er competitie, het transmissienet en distributienet zijn monopolies, waarop de regulatoren toezien. Omdat er zoveel partijen zijn, die elk hun kosten doorrekenen, is de eindfactuur van de klant complex. Vlaanderen denkt er nu aan om daarbij nog een aparte databeheerder op te richten. Dat is echter geen Europese eis.

Productie, transmissie en distributie hangen samen in een complex proces. Het is steeds de betrachting dat proces te optimaliseren. Het databeheer is maar een heel klein deel van het distributienetbeheer, goed voor enkele tientallen miljoenen euro, een factor honderd tot duizend kleiner dan het geheel. De VREG heeft al meermaals gevraagd of het algemeen belang wel gediend is bij een aparte databeheerder. Het systeem wordt erdoor complexer. Het is maar zeer de vraag of de energiefactuur erdoor verlaagt, er is trouwens geen kostenbatenanalyse van gemaakt. Dat er maar één databeheerder is, betekent dat het niet de bedoeling is van de wetgever om competitie te laten spelen. Het langetermijndoel is de VREG dus niet duidelijk, misschien gegevensbescherming of controle?

De VREG heeft de regels van het ontwerp omgezet in een technisch reglement voor gas en elektriciteit. Het ontwerp daarvan is voorgesteld op 20 september. Van 26 september tot 14 november loopt daarover een consultatieronde. Dat reglement dat de basis vormt voor de processen, is uiterst complex. Nu zijn er contracten tussen producent, transmissienetbeheerder, leverancier en afnemer. Die zijn complex en het duurt lang om ze op te stellen. De databeheerder moet dan met de vier groepen nog eens aparte contracten afsluiten. De distributienetbeheerder en databeheerder moeten juridisch gescheiden rechtspersonen zijn. Databeheer komt allicht onder een aparte rechtspersoon van Fluvius, tegelijk is Fluvius ook de werkmaatschappij die voor rekening van de distributienetbeheerders optreedt, waardoor er verschillende en eigenlijk tegenstrijdige belangen verenigd worden in één juridische rechtspersoon. Het is onduidelijk wat de invloed zal zijn op de aansprakelijkheid, facturatie enzovoort.

Vandaag vraagt een klant, conform het aansluitingsreglement, toegang aan de distributienetbeheerder. Hij sluit een energiecontract met de toegangshouder of leverancier die een toegangscontract heeft met de distributienetbeheerder. Dat schema wordt heel wat complexer als klanten energie op het net kunnen verkopen. Dat de gegevens dan nog aan een aparte databeheerder worden bezorgd, maakt het geheel nog ingewikkelder. Uit de consultatieronde blijkt daarenboven dat het ontwerp bepalingen over de databeheerder bevat die juridisch niet duidelijk zijn. Het complexe systeem wordt dus gebouwd op regels die voor interpretatie vatbaar zijn. De VREG zoekt een pragmatische oplossing maar die moet ook wel rechtszeker zijn.

Alle processen moeten ook betaald worden. Het ontwerp voert daarvoor onder meer de databeheertarieven in. De VREG moet een nieuwe tariefmethodologie opstellen die moet voldoen aan heel wat richtsnoeren. De VREG vindt die richtsnoeren verre gaand, strikt en soms contradictorisch. Zo moeten tarieven

zowel forfaitair zijn als het rationele gebruik van de infrastructuur bevorderen, dus kostenreflectief zijn.

Het ontwerp zal ingaan op 1 januari 2019 en vooralsnog zijn er geen overgangsmaatregelen vastgelegd. Volgens het ontwerp moet de nieuwe tariefmethodologie er pas zijn tegen 1 januari 2020. Een overgangsregeling is dus nodig.

Besluit

Samengevat raadt de VREG de invoering van de digitale meter aan. De prosumant moet gestimuleerd worden tot zelfconsumptie. Door innovatieve technieken als vermarkting en batterijen kan hij een actieve rol spelen. Het langetermijndoel is een efficiënt beheer en uitbouw van het distributienet. Een databeheerder in de werkmaatschappij, afgeschermd door een Chinese muur, verhoogt volgens de VREG de juridische, technische en tarifaire complexiteit en de systeemkosten en dus de energiefactuur. De VREG suggereert het ontwerp van decreet op dat vlak te beperken.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Tussenkoms van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy, een believer in de digitale meter, vraagt aan de ODE wat meer uitleg over de grafiek over het belang van zelfverbruik.

Hij vindt dat de Vlaamse en Duitse energiemarkt niet te vergelijken zijn wegens verschil in rigiditeit en grootte. Heeft 3E technische redenen om tegen het monopolie van databeheer te zijn?

FEPEG zegt dat de zogenaamde gratis stroom een kostprijs heeft van 30 tot 50 miljoen euro. Hoe verrekenet de leverancier die kosten? Allicht bij de andere klanten. Hij vraagt of FEPEG enig idee heeft hoe de federale overheid de btw en federale heffingen zal verrekenen? Hij vraagt wat de complexere facturen de leverancier zullen kosten. In Nederland is er geen terugkoopverplichting voor commerciële marktpartijen, de markt speelt daar. De injectievergoeding is bijna even hoog als de afnameprijs voor het leveringsgedeelte, wat de goede marktwerking bewijst. Moet er in Vlaanderen daarvoor echter gewacht worden op Atrias?

Fluvius stelt voor om te wachten tot iedereen een digitale meter heeft alvorens af te stappen van de terugdraaiende teller en de nieuwe tariefstructuur dan te laten ingaan. Hoe denkt de ODE over dat voorstel? Het is de regulator die over de prijsmethodologie beslist, niet het parlement. Hij vraagt dus of de VREG met dat voorstel akkoord kan gaan. Aan Fluvius vraagt hij of dat de facturatie voldoende eenvoudig maakt. Hij informeert of er een boeteclausule is zodat de producent van de meters de kost vergoedt om de meters zonder S1-poort te vervangen. Hoeveel zal die vervanging kosten? Zorgt de beslissing van minister Bart Tommelein om alles uit te stellen tot 1 juli voor bijkomende kosten voor Fluvius of voor de leveranciers? Zo ja, op wie zullen die kosten verhaald worden? Dat uitstel zou allicht betekenen dat er meteen meters met S1- en P1-poort kunnen worden geplaatst. Is Fluvius dan vragende partij voor dat uitstel?

In zijn advies vindt de VREG dat er technisch niet mag teruggedraaid worden. Is dat echter een visie of is het ongrondwettelijk? Hij is het eens met het voorstel dat uit de consultatieronde kwam, om de afrekening op de voorziene datum te behouden en niet op het ogenblik van de installatie van de digitale meter. Als de regeling van de terugdraaiende teller behouden blijft tot 2023, is de ongelijkheid tussen de prosumanten met en zonder een digitale meter dan in strijd met de

Grondwet? Wanneer zal er een nieuwe tariefmethodologie zijn? Is dat nog altijd op 1 januari 2021? Klopt het dat de VREG het beheertarief nog moet opstellen en het pas in voege gaat op 1 januari 2020? Bedoelt de VREG daarmee het databeheertarief? Klopt het dat de enige voorwaarde om een marktwerking te starten een werkend Atrias is?

Hij benadrukt dat het parlement in deze fase van besluitvorming duidelijke antwoorden nodig heeft. Hij suggereert tot slot de VREG de simulatietool uit te stellen tot alle opties erin gevoegd zijn.

2.2. Tussenkomsst van Rob Beenders

Rob Beenders had twee maanden voor de invoering van de digitale meter verwacht dat de hoorzitting een overzicht zou geven van de stand van zaken, maar de sprekers stelden vooral zelf vragen en kaartten onduidelijkheden aan. Het is dus te vroeg om over het ontwerp te stemmen. Iedereen is ervan overtuigd dat de digitale meter er moet komen, maar voor het overige lijkt er de twee voorbije jaren niet te veel te zijn gebeurd.

Aan Fluvius vraagt hij of zij vooraf op de hoogte waren van de zes maanden uitstel die de minister nu aankondigt. Wist Fluvius bij de voorstelling van de digitale meter in april dat de eerste modellen zonder de tweede poort waren? Zo neen, wanneer dan wel? Wat is de echte reden van het uitstel: zijn de meters er nog niet of wil men vermijden dat de meters met één poort na een korte tijd moeten vervangen worden door die met twee poorten? Waarom uitstellen tot 1 juni als Fluvius al in maart definitieve meters kan plaatsen? Misschien spelen de verkiezingen een rol.

Het lid had in juni met de meerderheid afgesproken de VREG te vragen de kosten-batenanalyse te actualiseren van een invoertermijn van twintig jaar naar een termijn van vijftien jaar. Heeft de VREG die vraag van de voorzitter van de commissie gekregen? Een klant die geen zonnepanelen heeft, moet net als de prosumant weten wat de digitale meter hem kost.

Wat wordt bedoeld met een Vlaams alternatief voor Atrias? Is de nieuwe streefdatum voor Atrias realistisch?

De minister heeft gisteren gezegd de prosumant de keuze te willen laten om de eerstvolgende vijftien jaar de digitale meter niet te aanvaarden. Hij zei namelijk dat de Vlaamse Regering de prosumant voor de komende vijftien jaar de compensatieregeling wil garanderen. Zo dat niet kan met de digitale meter, mag hij de oude meter houden. Klopt dat of niet?

Bart Nevens, ondervoorzitter, deelt mee dat de VREG nog niet werd gevraagd de kosten-batenanalyse te actualiseren.

2.3. Tussenkomsst van Johan Danen

Johan Danen gelooft in technologie en is voorstander van steun voor innovatie. Aan wie zei dat energietransitie zonder digitale meter niet mogelijk is, vraagt hij of Nederland, waar opt-out mogelijk is, niet klaar is voor dergelijke transitie. Hoeveel percent van de klanten zal vermoedelijk gebruikmaken van zo'n opt-outmogelijkheid? Met opt-out bedoelt hij de mogelijkheid om de draadloze communicatie van de digitale meter uit te schakelen om privacyredenen, om straling te vermijden enzovoort. Hoe stellen de sprekers mensen gerust die zich zorgen maken om hun privacy, om het afschermen van de data?

Is de aanbesteding getrouw uitgevoerd? Wanneer wist Fluvius van de problemen met de levering? Wist het daar al langer van of wordt het daardoor overvallen? Is het niet beter te wachten op de meters met twee poorten, in plaats van er voorlopig al met één poort te plaatsen? Brengt een uitstel van zes maanden de uitrol op vijftien jaar in het gedrang?

Over de tariefmethodologie is er ook nog heel wat onduidelijkheid, zeker voor de prosumenten. Het vertrouwen in zonnepanelen is moeizaam opgebouwd, het is zaak het draagvlak daarvoor niet aan te tasten. Hij pleit ervoor snel een goed en transparant systeem te hebben zodat mensen die rekenden op een bepaald rendement, zich niet bekocht voelen. Het is niet het parlement maar de VREG die de methodologie moet vastleggen. Wat zullen de sprekers doen om de burgers gerust te stellen?

2.4. Tussenkomsst van Robrecht Bothuyne

Ook *Robrecht Bothuyne* is teleurgesteld in de vooruitgang. De eerste kosten-batenanalyse over de digitale meter dateert van 2008. Het beleid heeft consequent gekozen voor de digitale meter en de nodige keuzes dienaangaande gemaakt. Toch blijft er heel wat onduidelijkheid: over de tariefmethodologie, over de rol van elkeen in de transitie enzovoort. Hij ziet het als een collectieve verantwoordelijkheid om de broodnodige klaarheid te scheppen. Wat is de impact van een opt-outmogelijkheid op de aanwezige organisaties? Hij informeert naar de inhoud en de timing van de tariefmethodologie van de VREG en de reacties van FEBEG en Fluvius daarop. Bij de rol, de positie en het tarief voor de databeheerder worden heel wat vragen gesteld. Graag zou hij de reactie van Fluvius daarop horen. Tot slot wil hij de mening kennen van de VREG over de bevoegdheidskwestie die FEBEG opwerpt.

2.5. Tussenkomsst van Bart Nevens

Bart Nevens merkt dat iedereen uitkijkt naar de geboorte van de digitale meter en hoopt dat de baby gezond is. Hij informeert of de tweede poort gewoon ingeplugd kan worden in de eerste digitale meters met één poort. Hoe verloopt de overgang van meteropname aan huis naar meteropname op afstand? Dat zal een verschil in kosten betekenen. Hoe wordt dat verrekend in de tarieven? Wie profiteert ervan? Wat met het personeel dat nu meters aan huis opneemt?

3. Antwoorden van de sprekers

3.1. Organisatie Duurzame Energie

Bram Claeys legt uit dat in de grafiek het zelfverbruik, een 28 percent bij een kleine installatie van 3 kW en een 15 percent bij een grote installatie van 8 kW, wordt afgezet tegen de terugverdientijd in jaren en dit in drie scenario's: met terugdraaiende teller, met digitale meter met het apart aanrekenen van de distributienettarieven op bruto-afname en ten slotte met een alternatief compenserend systeem, waar de geïnjecteerde stroom verkocht wordt aan een voorzichtig geraamde vaste vergoeding, leververgoeding genaamd. Voor een grote installatie met digitale meter staat de terugverdientijd in de tabel op nul, maar eigenlijk moet die gewoon door het plafond gaan. Met een digitale meter zijn dergelijke grote installaties dus absoluut niet rendabel. Met een alternatief compenserend mechanisme worden ze dat wel. *Andries Gryffroy* vraagt of in geval van een leververgoeding, een scenario dat de ODE prefereert, de klant geen prosumementaks betaalt maar afgerekend wordt op basis van zijn bruto-afname en tegelijk een deel van de stroom kan verkopen. Het verwondert hem dat het rendement van kleine installaties niet beter is bij een leververgoeding dan bij enkel een digitale meter. *Bram Claeys* wijst erop dat enkel het overschot

aan stroom verkocht wordt. Bij het scenario van een kleine installatie met een digitale meter wordt dat overschot ook verkocht, namelijk door te injecteren. Dat is echter een discussie over randvoorwaarden. Zijn punt is dat de huidige aanpak grote installaties niet stimuleert.

Wachten om iedereen van de voordelen van de digitale meter te laten genieten tot alle prosumenten in 2023 er één hebben, vindt de spreker jammer. Zo dat uitstel er komt, pleit hij voor een opt-inscenario, waarbij klanten ervoor kunnen kiezen actief gebruik te maken van hun digitale meter. Het is echter niet de voorkeursoptie van ODE.

3.2. 3E

Ruben Baetens pleitte voor de ontvlechting van het meterbeheer en niet enkel van het databeheer. De tien competitieve meterbeheerders in Duitsland komen bovenop de netbeheerders. Op het vlak van data is de ontvlechting in Duitsland streng, zelfs de netbeheerder moet de eigenaar van de meter de toestemming vragen om toegang te krijgen tot de data. Hij heeft net gehoord van andere sprekers dat er tegenstrijdige belangen zijn tussen databeheerder, netbeheerder en werkmaatschappij en toch moeten al die functies door de netbeheerder uitgevoerd worden.

Met ontvlechting van meterbeheer bedoelt hij dat een privéfirma, los van diegene die de aanbesteding binnenhaalde, toch ook digitale meters kan verkopen mits die natuurlijk voldoen aan alle eisen, niet duurder zijn en gekoppeld kunnen worden aan de algemene databank. Een andere firma kan misschien wel een digitale meter leveren die niet draadloos is. Zo hoeft het parlement niet te voorzien in een opt-outs scenario maar kan het dat aan de markt overlaten. De markt kan dan ook meer geavanceerde meters leveren. De kwestie is of de klant die in de plaats mag hangen van de standaardmeter, of in serie, dus na de digitale meter van Fluvius?

In Nederland mogen er twee leveranciers zijn per aansluitingspunt zijn. Moeten er daarvoor in België twee meters van Fluvius geïnstalleerd worden waarvan de gegevens samengevoegd worden? Of mogen er twee verschillende meters hangen, bijvoorbeeld een andere voor de warmtepomp, die twee verschillende datasignalen naar het dataplatform sturen? Hetzelfde geldt voor virtual metering in een appartementsgebouw: moet dat met meters van Fluvius of mogen de gegevens op een andere manier verzameld worden en doorgestuurd worden naar het dataplatform? Data moeten op één plaats verzameld worden, maar hoe die ingezameld worden zou vrij moeten zijn, dus door elke betrouwbare partij kunnen gebeuren die geaccrediteerd is om meters te maken en te plaatsen.

3.3. FEBEG

Hoe de leveranciers de 30 tot 50 miljoen euro die de terugdraaiende tellers hen momenteel jaarlijks kosten, doorrekenen, hangt grotendeels af van de situatie op de markt, aldus *Marc van den Bosch*. De markt is zeer competitief, dat Energy People stopt met de levering van elektriciteit, bewijst dat. Een deel van de kosten kan doorgerekend worden aan de andere klanten, maar een deel zal verrekend worden op de marges of gecompenseerd door meer efficiëntie. Leveranciers rekenen trouwens met dezelfde prijzen voor klanten met een PV-installatie.

FEBEG heeft het federale niveau al wat meer informatie gevraagd over de bijdrage, de accijnzen en de btw. De dienst bevoegd voor accijnzen heeft het duidelijkst geantwoord: als de bruto-accijnzen bekend zijn, moeten die aangerekend worden. De accijnzen op elektriciteit zijn echter klein. De CREG heeft een iets minder duidelijk antwoord gegeven: ze is voor een bruto-

aanrekening, maar voegt eraan toe dat de volumes bekend moeten zijn en vermarkt worden. Voor de btw wordt allicht de standaardwerkwijze gehanteerd: een particulier zal geen btw moeten aanrekenen. Dat moet nog gevraagd worden aan de bevoegde dienst. Het is van belang dat de regeling vooraf vaststaat, dat heeft FEBEG ondervonden. De btw op elektriciteit is eerst naar 6 en dan naar 21 percent gebracht. Ondanks precedenten en antwoorden op parlementaire vragen dienaangaande, is de Bijzondere Belastinginspectie toch een onderzoek naar het correcte verloop gestart. FEBEG is alles enkele keren moeten gaan uitleggen, wat de spreker als een niet zo leuke ervaring bestempelt.

FEBEG raamde de kost voor de leveranciers van de beleidswijzigingen waardoor ze de wijze van factureren moesten wijzigen in 2014 op 10 miljoen euro. Dat jaar waren er een tiental wijzigingen in de factuur. Hij heeft dan ook begrip voor het pleidooi het aantal wijzigingen beperkt te houden.

In Nederland is er geen terugkoopverplichting, er bestaat wel een regeling voor wat onder nul gaat. Sommige leveranciers zetten de injectietarieven op de website. Die zijn in dezelfde grootteorde als het rendement van de terugdraaiende teller. Allicht willen sommige leveranciers zich in die markt specialiseren en zetten dus concurrentiële prijzen.

De digitale meter is op zich niet slim zonder achterliggende applicaties. Via de poorten kan informatie doorgegeven worden maar niet zo gedetailleerd dat de databeheerder kan zien dat iemand een koffie zet. De schrik voor schending van de privacy is volgens de spreker overtrokken.

3.4. Fluvius

Walter Van den Bossche wijst erop dat hij pleitte voor niet te veel tariefwijzigingen op korte termijn. Fluvius ziet daarvoor niet één maar twee opties: het behoud van het prosumentarief tot de invoering van de nieuwe tariefstructuur of wachten tot alle prosumenten een digitale meter hebben. Dat zal de facturatie niet minder complex maken maar alle partijen zullen tijd gehad hebben om ze te implementeren en dat zal maar één keer moeten gebeuren, enkel in MIG-6-protocollen die nodig zijn voor de marktwerking. Als dat eerder gebeurt zal het twee keer nodig zijn: in MIG-4 en in MIG-6.

In het oorspronkelijke lastenboek was enkel een P1-poort gevraagd, pas later is gevraagd om de S1-poort te ontwikkelen. Omdat dat dan niet langer een standaardmeter is, moeten de leveranciers de nieuwe meter door een volledige homologatieprocedure loodsen, wat tijd vergt. Op 3 juli zat Fluvius samen met de ceo's van alle betrokken partijen. Daar bleek dat ze moeite hadden meer dan de 260.000 geraamde exemplaren te leveren. Fluvius bezocht hun fabrieken in Tunesië en kreeg de garantie dat enkele productielijnen voor de Vlaamse meters voorbehouden zouden worden en dat de inventarisperiode, waarin de fabriek stilligt, uitgesteld wordt tot er voldoende meters zijn.

Later bleek dat de datum van 1 oktober niet zou worden gehaald. Fluvius heeft drie maanden testperiode nodig. In het vierde kwartaal van 2018 zou normaal de volledige logistieke keten, de communicatie, de manier van plaatsen getest worden in Leuven en Lubbeek. Nu kan die testperiode pas starten op 12 december, als het eerste grote lot digitale meters geleverd wordt. De S1-monofasige meter wordt ten vroegste op 16 januari geleverd, de poly- of driefasige versie ten vroegste op 14 maart. Een start op 1 juni laat een proeffase toe, een start op 14 maart niet. In de contracten staan boeteclausules voor het geval dat de fabrikant niet levert wat hij beloofde. Dat het klassieke regime zes maanden langer blijft bestaan en er dus nog analoge Ferrarimeters geplaatst worden, betekent inderdaad kosten voor Fluvius, ongeveer 1 miljoen euro. Dat

vanaf 1 juli dan ineens overal de definitieve meter geplaatst wordt, spaart wel de kost van de vervanging. Het is immers geen plug-and-playsysteem maar het betreft twee aparte meters. Omdat Fluvius pas op 14 maart de definitieve driefasige meters met S1-poort zal hebben en aangezien men in alle sereniteit wil testen, lijkt 1 juli aangewezen. Het is geen probleem om die zes maanden in te halen en iedereen een digitale meter te geven binnen de streefperiode van vijftien jaar. Fluvius heeft gisteren om 17 uur de presentatie van vandaag doorgestuurd en uit de inhoud blijkt duidelijk dat het toen nog dacht dat de invoering van de digitale meter zou starten op 1 januari 2019. In april 2018 heeft Fluvius de digitale meter inderdaad voorgesteld, maar de homologatie was nog bezig en de S1-poort moest nog ontwikkeld worden.

Atrias is complex omdat men een aantal zaken in een big bang wil realiseren. Vooreerst is er de overgang van een MIG-4- naar een MIG-6-protocol, waarvoor de afspraken tussen marktpartijen dienen te worden gewijzigd. Een van de meest fundamentele wijzigingen is dat de decentrale productie opgenomen wordt in het settlement. Voorts stappen alle partijen over op een nieuw informaticasysteem. Daarenboven moeten de wettelijke regelingen van alle bevoegdheidsniveaus en de zienswijzen van de drie regulatoren op één lijn gebracht en geïmplementeerd worden. Eigenlijk was de bedoeling ook van bij de start klaar te zijn voor de digitale meter, maar daar zijn de Waalse en Brusselse regulator minder op gebrand, iets wat te maken heeft met het moment waarop daar digitale meters worden geplaatst. In Atrias en in het marktcomité, waar alle distributienetbeheerders, leveranciers en regulatoren als waarnemer bij zijn, is toen beslist dat de volledige invoering op 1 april 2020 niet realistisch is. Daarom zal er gestart worden met een zogenaamd minimaal werkbaar product. Momenteel wordt onderhandeld met alle partijen om de minimale inhoud te bepalen. In ieder geval zal de vijftienminutenwaarde er geen deel van uitmaken. Die zal dan apart ontwikkeld worden voor de Vlaamse systemen. Voorwaarde is dat het ook voor de andere landsdelen bruikbaar is, zodat de kosten door alle regio's worden gedragen. Op het marktcomité van 14 november zal het minimaal werkbaar product besproken worden. Tegen het einde van het jaar zal beslist zijn welke de verschillende stappen zijn, welke producten al in de markt geplaatst worden en hoe, incrementeel, de andere aspecten gerealiseerd zullen worden.

Hij hoopt dat, als een opt-out mogelijk is, daar dan zo min mogelijk mensen voor zullen kiezen. Fluvius is geen voorstander van die mogelijkheid, maar als die er komt, vraagt hij er duidelijke voorwaarden voor. In de huidige aanbesteding is de digitale meter niet draadloos. Fluvius gaat ervan uit dat de gebruikte technologie voldoende garantie op privacy biedt.

De spreker beaamt dat een aparte databeheerder een en ander nog complexer maakt. Hij kan alleen maar jaloers zijn op die netbeheerders die ook de data mogen beheren. Aangezien er nog vijftien jaar analoge meters zullen zijn, zullen de meteropnemers nog lange tijd werk hebben. Dat neemt niet weg dat in de ondernemingsraad beslist is geen contracten van onbepaalde duur te geven aan personeel dat aangenomen wordt voor meteropname, tenzij voor mensen ouder dan vijftig jaar. Dat personeel zal dus over vijftien jaar ofwel met pensioen zijn, ofwel zal hun contract stopgezet worden. Als de digitale meters per wijk zouden worden geïnstalleerd, zou de opnemer die die wijk bedient, geen werk meer hebben. Nu krijgen prosumenten en budgetmeterklanten eerst een digitale meter, waardoor de meteropnemer nog altijd zijn ronde moet doen.

3.5. VREG

Pieterjan Renier zegt dat de tariefmethodologie van de VREG al enkele jaren vast staat en duidelijk is. Elke prosumant heeft een terugdraaiende teller. Zonder dergelijke teller wordt de klant beschouwd als gewone eindgebruiker en vervalt

het prosumentarief. De VREG is dus duidelijk en heeft altijd vastgehouden aan zijn langetermijnvisie.

Het ontwerp van decreet vraagt een of andere vorm van compensatie voor de geïnjecteerde energie. Artikel 80 is echter complex. Zo is het niet duidelijk of ook voor de federale componenten van de elektriciteitsfactuur een vorm van terugdraaiing geldt. Hij verwijst ter zake ook naar het advies van de Raad van State dat hieromtrent bedenkingen formuleerde. Voorts zijn ook de bepalingen over de nettarieven niet duidelijk. Nu is het zo dat het verbruik op het dag- en nachttarief apart gecompenseerd wordt. Het artikel maakt het niet duidelijk of een negatief saldo op het nachttarief het verbruik tijdens de dag kan compenseren.

De VREG vindt dat de terugdraaiende teller innovatie, batterijopslag en vermarkting niet stimuleert. Toch staat het in het ontwerp. De VREG heeft zich dan daarop gebaseerd om een simulator te maken opdat elke verbruiker de impact van een digitale meter kan simuleren. De regulator kiest ervoor dat zo snel mogelijk te doen opdat de abstracte discussie over de impact van het ontwerp concreet kan worden gemaakt, zowel voor burgers als voor parlementsleden. De digitale meter is niet noodzakelijk slecht voor prosumenten met zonnepanelen, en zelfs als hij dat wel is, kan men zich aan de nieuwe voorwaarden aanpassen.

Als het ontwerp in deze vorm goedgekeurd wordt, zal voor de energiecomponent, waar de VREG niets over te zeggen heeft, de terugdraaiende teller bij de prosumenten blijven gelden. Om de bedrijven de tijd te geven hun facturatiesysteem aan de nieuwe richtlijnen aan te passen, stelt de VREG voor om het prosumentarief voor één jaar te behouden en dan een nieuwe tariefmethodologie in te voeren. Een ongelijkheid tussen prosumenten en consumenten met een digitale meter kan gedurende een korte periode gemotiveerd worden. Langer dergelijke ongelijke behandeling in stand houden, is juridisch niet mogelijk.

De tariefmethodologie is van toepassing tot en met 2020. Voor de nieuwe methodologie zijn er al wat studies gebeurd, onder meer over een capaciteitstarief, een tariefstructuurwijzing, een time-of-usetariefsysteem. In de komende periode zal de regulator de betrokkenen consulteren en een voorstel van tariefmethodologie ter tafel leggen.

Pas als het technisch reglement van de VREG gewijzigd is, zullen leveranciers elektriciteit die door een prosumant op het net geplaatst wordt, kunnen vergoeden. De consultatieronde over een nieuw reglement loopt nu. Atrias is deel van de uitvoering van die principes. In het ontwerp van technisch reglement staan enkele deadlines. In lijn met het ontwerp van besluit ter uitvoering van voorliggend ontwerp van decreet wil de regulator dat vermarkting mogelijk is op 1 april 2020, zo mogelijk via Atrias en MIG-6.

Als het ontwerp ongewijzigd goedgekeurd wordt, moet de databeheerder nog voor het einde van het jaar aangeduid worden en moeten er voor die datum ook datatarieven zijn. Dat zal heel wat inspanning kosten. Bovendien staat in het ontwerp dat er vooraf een tariefmethodologie moet zijn, maar die moet pas in voege gaan op 1 januari 2020. De datatarieven zullen er dus de facto zijn voor de methodologie eraan aangepast is. Daarom zal het nodig zijn een praktische overgangsregeling te hebben door het huidige meet- en teltarief te gebruiken en het de naam datatarief geven. Ook over dit gedeelte is het ontwerp dus niet duidelijk.

4. Aansluitende vragen en antwoorden

Andries Gryffroy vraagt aan de regulator of het ontwerp onduidelijk is of ongrondwettelijk zoals in vorige adviezen stond. Fluvius ziet twee mogelijkheden: het behoud van het prosumemententarief tot de invoering van de nieuwe tariefstructuur eind 2020, of wachten met de nieuwe tariefstructuur tot alle prosumenten een digitale meter hebben, dus rond 2023. Dat betekent een langere periode van twee systemen: prosumenten met een digitale meter die niet meer terugdraaiend zal zijn voor het deel distributienettarief en prosumenten met een analoge meter die voor alles terugdraaiend zal zijn. Zal de regulator zich tegen die discriminatie verzetten? Waarom dan niet alles, het capaciteitstarief, Atrias enzovoort, drieënhalf jaar uitstellen zoals Fluvius voorstelt? Hij pleit er ook voor te wachten tot ook de simulatietool volledig is vooraleer die online te zetten. Hij vreest anders voor verwarring bij de consumenten. Zegt Fluvius dat een uitstel van de digitale meter tot 1 juli de enig goede oplossing is?

Rob Beenders denkt dat er geen meerderheid is voor het ontwerp. In dit miljardendossier mag het niet nodig zijn om voor cruciale kwesties een 'pragmatische' oplossing te zoeken. Hij merkt dat het dossier niet gecoördineerd wordt en er te weinig gecommuniceerd wordt. Dat Fluvius gisterenavond om half zes nog niet wist dat de minister de invoering zou uitstellen zegt genoeg. De problemen met Atrias, met de levering van digitale meters enzovoort, hadden misschien al lang opgelost geweest met betere communicatie. Iedereen lijkt naast elkaar te werken. Aan Fluvius vraagt hij of al die digitale meters met één poort ergens opgeslagen heeft staan. Zo ja, wat zal hij ermee doen? Zo neen, waar zullen ze op 1 januari vandaan komen? Van bij het begin is er gezegd dat een basismodel met twee poorten nodig was. Waarom stond dat dan niet in de aanbesteding? Als een basismodel met één poort gevraagd was, waarom dan plots het idee dat een tweede poort nodig is?

Over Atrias is iedereen vaag. Dat het niet geweten is wanneer het platform klaar zal zijn, daarover is iedereen het wel eens. Een alternatief enkel voor de Vlaamse markt betekent alweer tientallen miljoenen euro's extra. Hij suggereert te stoppen met Atrias en volop te kiezen voor een Vlaamse versie. Hij verwijt de situatie niet aan de sprekers, ook het politieke niveau draagt er verantwoordelijkheid voor, maar hij ziet dit ontwerp niet over enkele weken goedgekeurd worden door dit parlement.

Johan Danen herhaalt zijn vraag of de energietransitie mogelijk is als er digitale meters zijn, waarvan de draadloze communicatie, zo de klant dat wenst, kan uitgeschakeld worden. Hij is tevreden met de overige antwoorden alhoewel die hem niet gerust stellen. Er blijven nog heel veel vragen open, die hij zal stellen aan de minister. In dit soort grote dossiers zijn er bij aanvang altijd onduidelikheden, maar in dit geval zijn er dat te veel en tasten ook belangrijke spelers nog in het duister. Voor hem is het ontwerp nog niet klaar voor behandeling door het parlement.

Bram Claeys kan moeilijk inschatten of een opt-out de energietransitie zal belemmeren. Veel hangt af van wie voor die opt-out kiest. Als dat consumenten zijn met een grote stuurbaarheid van de vraag, misschien wel. Anderzijds zijn er andere manieren om flexibiliteit te bekomen dan via de digitale meter, maar de ODE is daar zeker geen vragende partij voor. Of het om gezondheidsredenen nodig is, kan hij niet beoordelen, maar hij zou graag de invloed van de opt-out op de transitie zo klein mogelijk houden.

Marc van den Bosch pleit voor een zo eenvoudig mogelijke regeling. Een opt-out maakt de zaak complexer. Hij zou wie geen digitale meter wil, aanraden zo lang

mogelijk te wachten met de vervanging ervan. Eens er toch een digitale meter is, kan die klant dan zelf de geschikte randapparatuur ervoor kopen.

Walter Van den Bossche vindt 1 juli niet de enige goede oplossing, maar als de meters met S1-poort pas op 12 maart ter beschikking zijn, is het een zeer groot risico om al op 1 april te starten. Fluvius wil het aantal tariefwijzigingen beperken en ziet inderdaad twee geschikte momenten, in 2021 met het capaciteitstarief of in 2023. Fluvius overlegt bijna driewekelijks met het kabinet, de laatste keer vorige maandag toen Fluvius in alle transparantie de stand van zaken heeft toegelicht. Op dat moment is niet gecommuniceerd over het uitstel met zes maanden. De P1-meters bestaan al: een lot wordt nu getest in labo's en bij friendly users, personeelsleden. In grote getale zijn ze er echter nog niet.

Hij ontkent ten stelligste dat Fluvius altijd gesproken heeft over twee poorten. De S1 is pas verschenen in het definitief goedgekeurde besluit Functionaliteiten van 23 februari 2018, toen de opdracht voor de digitale meter met één poort al gegund was. Omdat Fluvius door het overleg met het kabinet wist dat die er zat aan te komen, werd in het aankoopdossier en later in het contract dat afgesloten werd in januari 2018, de S1-poort als onderzoekstraject toegevoegd. De leverancier heeft dat toen toegezegd. Vandaag is er op dat vlak vertraging.

De commerciële spelers prefereren een federaal overlegplatform, dus Atrias. Een Vlaams overlegplatform is geen goede oplossing omdat het overleg met alle overheden en partners net wezenlijk is. Alleen pleit Fluvius ervoor om alvast zelf te creëren wat Vlaanderen in afwachting nodig heeft.

Pieterjan Renier antwoordt dat enkel het Grondwettelijk Hof kan beoordelen of het ontwerp conform de Grondwet is. De Raad van State heeft tot tweemaal toe een advies gegeven dat toch wel vragen doet rijzen. De discriminatie waar de VREG het over heeft is deze tussen een eindgebruiker zonder zonnepanelen met een digitale meter en een prosumant met digitale meter. De juridische analyse leert dat een verschil in behandeling kan, maar beperkt moet blijven tot één jaar.

Batterijen zijn grotendeels toekomstmuziek. In 99 percent van de gevallen brengt de huidige versie van de simulator de eindgebruiker voldoende duidelijkheid. In de kosten-batenanalyses is er geen rekening gehouden met opt-out. Hij sluit zich aan bij de andere sprekers dat een volledige uitrol te verkiezen is. Elke uitzondering kost geld.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Johan DANEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AVG	algemene verordening gegevensbescherming (General Data Protection Regulation, GDPR)
B2C	Business to Consumer
Brugel	Brusselse regulator voor de gas- en elektriciteitsmarkt
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CAPEX	Capital Expenditures
CO ₂	koolstofdioxide
CPI	consumptieprijsindex
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
CWaPE	Commission wallonne pour l'Énergie
DG	Directoraat Generaal
DNA	desoxyribonucleic acid
EEAG	Environmental and Energy Aid Guidelines
EHS	elektrohypersensitiviteit
EPB	energieprestatie en binnenklimaat
EPC	energieprestatiecertificaat
FEBEG	Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven
IMEWO	Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen
IT	informatietechnologie
KHz	kilohertz
kW	kilowatt
kWh	kilowattuur
MIG	Message Implementation Guide
Mineraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
ODE	Organisatie voor Duurzame Energie
PLC	power line communication
PV	photovoltaic
P1-poort	gebruikerspoort bij een digitale meter voor verbruiksinformatie
S1-poort	gebruikerspoort bij een digitale meter voor geavanceerde detectie- en regeltoepassingen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VEHS	Vereniging ELEktroHypersensitiviteit Vlaanderen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
wifi	wireless fidelity
wkk	warmte-krachtkoppeling